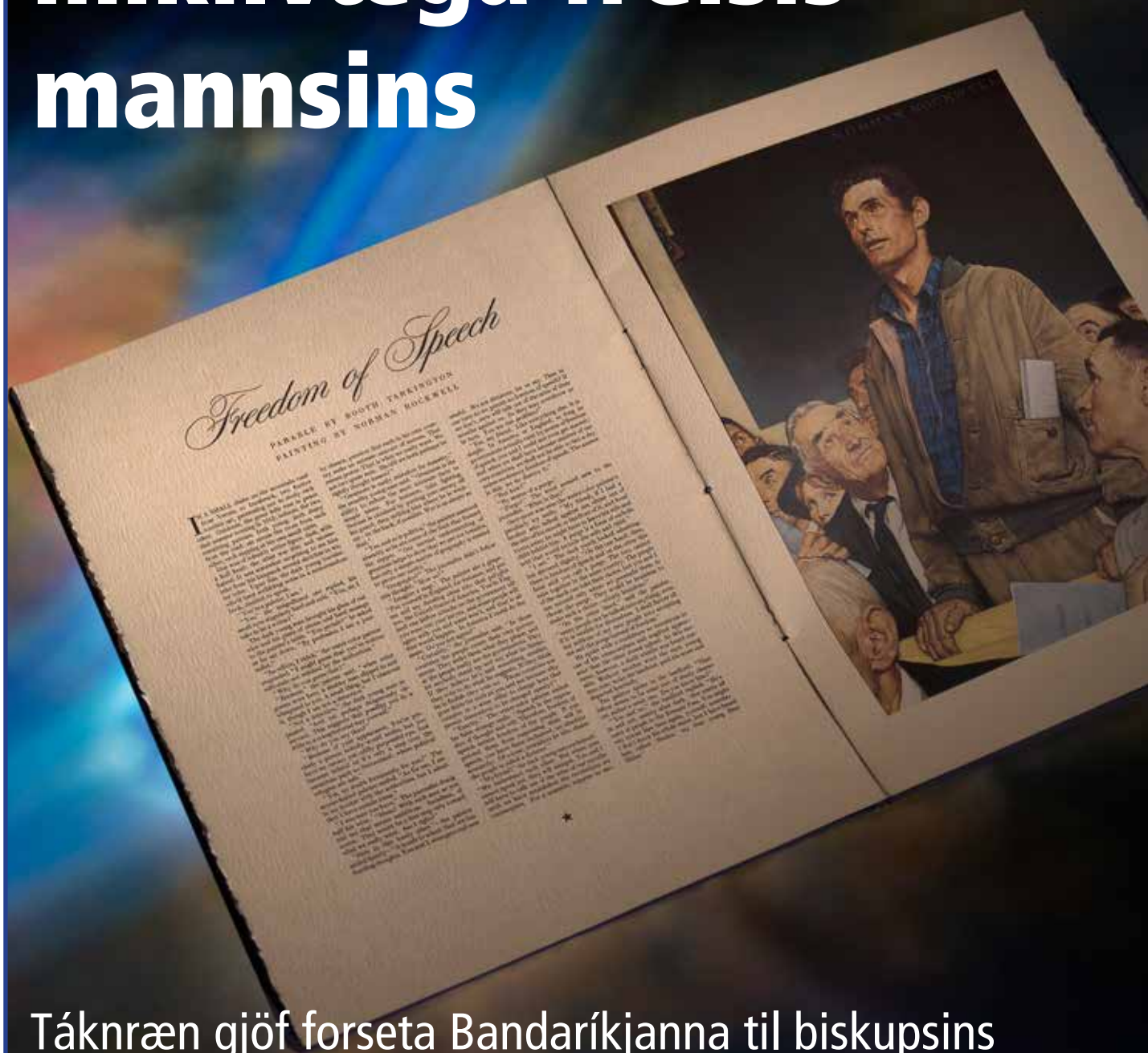

Fjórir þættir hins mikilvæga frelsis mannsins

Táknræn gjöf forseta Bandaríkjanna til biskupsins á Íslandi þegar heimurinn logaði af styrjöld – Bls. 5

pípu

lakk

Allt frá hatti oní skó

Hattar

Treflar

Hátíðavesti (5 hnappa)

Karaffla með 2 glösum

Gjafavara - Gjafavara - Gjafavara

Lakkskór (ný tegund)

Kjólskyrtur

Fyngihlutir - Fyngihlutir - Fyngihlutir

Smeygur

Lindaklemma/ bindisnæla

Lindaklemma/ bindisnæla

Lindaklemma/ bindisnæla

Lindaklemma/ bindisnæla

Lindaklemma/ bindisnæla

FRÍMÚRARINN

Útgefandi

Frímúrarareglan á Íslandi
Skúlagötu 53-55,
Pósthólf 5151, 125 Reykjavík

Netfang

ritstjori@frimur.is

YAR

Kristján Jóhannsson (R&K)

Ritstjóri

Steingrímur S. Ólafsson (X)
steingrimur.saevarr@gmail.com

Ritstjórn

Guðbrandur Magnússon (X)
gudbrandur.magnusson@gmail.com

Páll Júlíusson (X)
pj@pj.is

Ólafur G. Sigurðsson (IX)
olafurs@granthornton.is

Pórhallur Birgir Jóseppson (IX)
thorjose@simnet.is

Bragi V. Bergmann (VIII)
bragi@fremri.is

Pétur S. Jónsson (VII)
pedro@medialux.com

Pór Jónsson (VII)
thor12@ru.is

Prentun:

Litlaprent ehf., Kópavogi

Efni greina í blaðinu eru skoðanir höfunda og þurfa ekki að vera í samræmi við skoðanir Reglunnar.

Höfundar efnis framselja birtingarrétt efnisins til útgefanda. Ritstjórn áskilur sér rétt til að ritstýra aðsendu efni.

Forsíðumynd

Guðmundur Skúli Viðarsson.

„Markmið Reglunnar er að göfga og bæta mannlífið. Reglan vill efla góðvild og drengskap með öllum mönnum og auka bróðurþel þeirra á meðal.“

Biðherbergi

Frímúrarareglan hefur á 300 ára ferli sínum í heiminum kennt mörgum margt. Og hún beitir mörgum ráðum til að opna bræðrum sýn á viðfangsefnið og leiðbeina þeim. Sumt er flókið og þarfnast langra skýringa. Annað einfalt og skýrt

Eitt af því einfalda og auðskiljanlega sem bræður kynnast á frímúrarabrautinni er biðherbergið. Það lætur ekki mikið yfir sér, er stundum raunverulegt en stundum aðeins huglægt. Stundum sýnilegt, stundum ekki. En það sem það gerir er þeim mun merkilegra. Og eins og oft á við um það sem við teljum einfalt og skýrt, þá finnst okkur það sjálfsagt, þegar við höfum kynnst því.

Okkur er boðið í biðherbergi áður en næsta skref á leiðinni er stigið, til þess að gefa okkur tíma til að hugleiða.

Í biðherberginu er okkur boðið að velta fyrir okkur stöðu okkar, líta yfir farinn veg, meta árangur og hugsa næsta skref. Í biðherberginu er okkur gefið næði og tími til að skoða okkur sjálfa. Ég held að allir bræður eigi svipaða minningu um dvöl sína þar. Hef ég gengið til góðs? Er ég tilbúinn að mæta nýjum áskorunum? Þetta eru m.a. spurningar sem vakna. Mælt á klukkuna er tíminn í biðherberginu kannski ekki langur en á mælikvarða þeirrar þýðingar sem hann hefur, er hann býsna drjúgur.

Valur Valsson.

Biðherbergið kann að hljóma dularfullt eða leyndardómsfullt fyrirbæri. En í raun og veru er það ekkert annað en heilbrigð skynsemi. Það er nefnilega öllum hollt að hugsa áður en framkvæmt er, að hugleiða til þess að taka yfirvegaðar ákvarðanir.

Og það er ekki að ástæðulausu sem vakin er athygli á þessu. Í nútímanum eru sífellt gerðar kröfur um samstundis svör og samstundis viðbrögð. Enginn tími er gefinn til að hugsa og hugleiða. Samræðulistin einkennist af hugsunarleysi og ógrunduðum viðbrögðum og jafnvel ríkisstjórnir geta fallið vegna ótímabærra viðbragða.

Það er þörf á biðherbergjum víðar en í Frímúrarareglunni.

Valur Valsson

AFSLÁTTUR

Kjölföt

- Fjárfesting í glæsileika

- Úrval kjólfata
- Kjólskyrtur
- Lakkskór
- Hattar
- Fylgihlutir

Þjóðum afslátt af öllum kjölfötum með svörtu vesti fyrir núverandi og tilvonandi frímúrararabæður. Verð áður **89.800 kr.** Verð nú **76.900 kr.**

Ég hef borið ábyrgð á klæðaburði þúsunda karlmanna í þrjá áratugi. Ég er þakklátur fyrir traustið sem viðskiptavinir hafa ávallt sýnt mér.

Sigurður Þorólfsson, Bóbo

Sigurður Þorólfsson (Bóbo)

karlmenn

Laugavegi 7 Sími: 551 3033

Fjórir þættir hins mikilvæga frelsis mannsins

Táknræn gjöf forseta Bandaríkjanna til biskupsins á Íslandi þegar heimurinn logaði af styrjöld

Biskupinn yfir Íslandi fór mikla sendiför til Vesturheims í ársbyrjun 1944, þegar Heimsstyrjöldin síðari stóð hvað hæst. Hann fór á vegum ríkisstjórnar Íslands og hið opinbera erindi var að sitja 25 ára afmælishátíð Þjóðræknisfélags Vestur-Íslendinga. En – hann átti líka annað og mikilvægara erindi sem ekki var greint frá opinberlega – við bandarísk stjórnvöld. Til minja um sameiginlegt verkefni þjóðanna á þessum miklu örlagatímum, að berjast fyrir frelsi sínu og heimsins, sendi frímúrarinn Franklin Delano Roosevelt forseti frímúrararum Sigurgeiri Sigurðssyni, biskup á Íslandi, merkisgrip sem hér er sagt frá.

Hvernig varð nútíminn til? Og hvað er nútíminn? Hér er rætt um hann sem þetta samfélagsástand sem við þekkjum hér á landi og einkum

einnig á meginlandi Evrópu og í Norður-Ameríku og einkennist af vaxandi velsæld, aukinni og almennari menntun, heilbrigði, meiri

fríði en áður hefur þekkt, má líka tala um sem minna ofbeldi en áður hefur þekkt. En – kannski umfram allt fólgið í einu orði sem við kynnumst strax við inngöngu okkar í Regluna sem nokkurs konar grunni frímúrarastarfsins: Frelsi! „Frímúrarari er frjáls maður ...“

Samfélagsástand sem svo er lýst verður ekki til fyrir tilviljun og ekki á skömmum tíma. Ástæða þess að hér er það sett í samhengi við frímúrarar er tvíþætt. Annars vegar er það sú hugmynd, jafnvel kenning, að frímúrarar hafi átt mikinn þátt í inn-

leiðingu þessa samfélagsástands. Þessa hugmynd hefur m.a. DSM Jón Sigurðsson (R&K) sett fram.

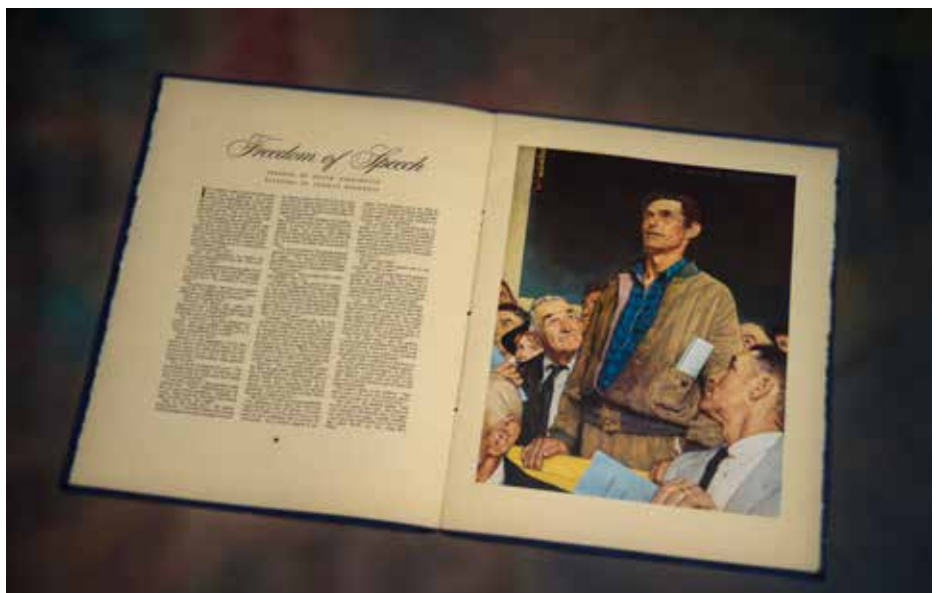
Í 2. tbl. 12. árg. Frímúrarans er á bls. 40 vitnað í erindi br. Jóns Sigurðssonar sem hann flutti í St. Jóh.st. Glitni og varðveitt er á bókasafni Reglunnar. Erindið kallast „Grímur Thomsen, skáldið og frímúrarinn“ og þar voru ævi og skáldskap Gríms gerð nokkur skil. Í erindinu er m.a. bent á öflugt frumkvæði frímúrara við innleiðingu nútímalegra viðhorfa í samfélaginu og hlut Gríms í útbreiðslu þeirra. Úrdráttur úr erindinu var birtur í 1. tbl. 7. árgangs Frímúrarans. Þar segir m.a.: „Rétt er að benda á það sérstaklega að það voru hvarvetna frímúrarar sem höfðu forgöngu um að breiða út umburðarlyndi gagnvart mismunandi menningararfleifð og trúarsíðum og þeir lögðu sig sérstaklega fram um að benda á það sem sameinar mismunandi síðu og trúfélög og er þeim sameiginlegt þótt annað beri í millum, og fyrir þetta m.a. sættu frímúrarar víða ofsóknum eða fordómum.“

Hins vegar er ástæðan afar merkur gripur, sem rak á fjörur greinarhöfundar fyrir skömmu. Þetta er mappa sem inniheldur fjórar örsögur eftir jafnmarga bandaríska höfunda og með hverri sögu er mynd máluð af bandaríska málaranum Norman Rockwell. Á kápu möppunnar, neðst til hægri, er titill hennar: „The Four Freedoms“ eða „Fjórþætta frelsið“ og eru sögurnar og myndin sem fylgir hverri sögu túlkun þessa fjórþætta frelsis.

Á fremstu síðu möppunnar, eins konar titilsíðu, má sjá hverjum hún hefur verið ætluð. Það er „Hr. biskup Sigurgeir Sigurðsson“ og á næstu síðu sést hver gefandinn er: „FRANKLIN DELANO ROOSEVELT“ forseti Bandaríkjanna og að textinn þar fyrir ofan sé árlegt ávarp forsetans til þingsins, 6. janúar 1941.

Mappan fannst í gögnum úr dánarbúi br. Vigfúsar Sigurgeirssonar ljósmyndara, en hann vann oft ljósmyndunarverk fyrir biskupinn. Ekki er vitað tilefni þess að mappa varð eftir hjá Vigfúsi, en henni hefur nú verið komið til br. Péturs Péturssonar, sonarsonar Sigurgeirs biskups.

Hér skal leitast við að snara textanum af þessari síðu yfir á íslensku, vonandi kemst textinn efnislega óbrennlaður til skila þótt orðfærið sé eðlilega annað.

„Um ókomna daga, sem við reynum nú að gera okkur örugga, sjáum við fyrir okkur heim byggðan á fjörum þáttum hins mikilvæga frelsis mannsins.

Hinn fyrsti er frelsi til máls og tjáningar — hvarvetna um heiminn.

Hinn annar er frelsi sérhvers manns til að tilbiðja Guð sinn á sinn hátt - hvarvetna um heiminn.

Hinn þriðji er frelsi frá skorti - sem í samhengi við veruleika heimsins þýðir efnahagslegur skilningur sem tryggja mun hverri þjóð heilbrigt og friðsælt líf þegnanna - hvarvetna um heiminn.

Hinn fjórði er frelsi frá ótta - sem í samhengi við veruleika heimsins þýðir afvopnun um veröld víða að því marki og á þann hátt að engin þjóð

geti verið í stöðu til að ráðast á nokkra náunga sína - hvarvetna um heiminn.“

Þetta ávarp flytur Roosevelt forseti þinginu í byrjun árs 1941. Þá er seinni heimsstyrjaldarinnar enn ekki farið að gæta að marki í Bandaríkjunum, þ.e. beinnar þátttöku Bandaríkjanna í hernaðaráttökum. Segja má að þátttaka Bandaríkjanna í styrjöldinni hafi verið fólgin í tvennu fram til 7. desember 1941 þegar Japanir réðust á Pearl Harbour: Annars vegar í að láta Bretlandi, Kína og Sovétríkjunum í té búnað og vopn í krafti „Lend Lease“ laganna frá 11. mars 1941, hins vegar að leysa Breta af við hersetu Íslands.

Mappan um fjórþætta frelsið kemur út eftir að Roosevelt flutti þetta ávarp, en ekki er að finna dagsetningu

á útgáfu hennar. Þess er hins vegar getið að sögurnar fjórar með myndum Normans Rockwell birtust fyrst í blaðinu Saturday Evening Post, en ekki fylgir hvenær.

Höfundarnir eru Booth Tarkington, Will Durant, Carlos Bulosan og Stephen Vincent Benét.

Pótt ekki komi það beint fram, hvers vegna né hvernig þessi mappa er afhent Hr. Sigurgeiri Sigurðssyni, biskupi Íslands, má leiða líkur að því að það hafi gerst í tengslum við för hans til Bandaríkjanna í febrúar 1944.

Mikilvæg sendiför

Alþekkt er í fornum sögum frá mörgum heimshornum, að þegar mikil liggur við, eru traustir menn sendir út af örkinni, sendiför með erindi sem

ekki er hverjum sem er treystandi fyrir. Biskup Íslands fór mikla ferð vestur um haf og var sérlegur fulltrúi ríkisstjórnarinnar. Í Kirkjublaðinu, 3. tbl. 14. febrúar 1944 er sagt frá för biskups undir fyrirsögninni: „Biskupinn mun sitja 25. ársþing Þjóðræknisfélagsins, sem fulltrúi ríkisstjórnarinnar.“

25 ára afmælishátíð Þjóðræknisfélagsins skyldi haldin í Winnipeg í Manitoba í Kanada dagana 21. til 23. febrúar.

Í fréttinni segir síðan m.a. þetta: „Þjóðræknisfélagið bauð ríkisstjórn Íslands að senda fulltrúa til þess að mæta fyrir hönd Íslendinga á afmælishátíðinni. Ríkisstjórnin ákvað að taka þessu boði og fór þess á leit við biskupinn, að hann tækist förina á

hendur og yrði fulltrúi hennar á hátíðinni. Hefur biskupinn orðið við þessum tilmælum, og er ráð fyrir gjört, að hann dveljist nokkurn tíma vestanhafs og heimsæki þar ýmsar helstu byggðir og söfnuði Íslendinga. Er þess því vart að vænta, að biskup komi heim úr för þessari fyrr en í öndverðum aprílmánuði.“

Kirkjublaðið, sem biskupinn ritstýrði, flutti síðan reglulega fréttir af för biskups í Ameríku og birti einnig ræðu hans af afmælishátíðinni. Af öllu því má ráða að ferðin var í raun og sann mikil og för biskup – nánast óhætt að segja – um gjörvalla Norður-Ameríku!

Vissulega var mikill samgangur á milli Íslands og Vestur-Íslendinga á þessum tíma, ekki síst milli Þjóðkirkjunnar og samfélaga Íslendinga vestanhafs. Engu að síður verður að teljast nokkuð óvenjulegt að á aldarfjórðungsafmæli Þjóðræknisfélags Íslendinga í Vesturheimi skuli ríkisstjórn Íslands boðið að senda sérstakan fulltrúa og sjálfur biskupinn gerður út af örkinni til að sækja afmælishátíðina. Við verðum að hafa í huga að árið var 1944 og síðari heimsstyrjöldin stóð sem hæst. Ferðalög milli heimsálfa voru ekki sjálfsagt mál né einfalt.

Hernám Danmerkur setur Íslendinga í klemmu

Rifjum þá upp ástand mála á Íslandi. Við hernám Danmerkur og síðan Íslands 1940 hafði ríkjasamband Íslands og Danmerkur í raun rofnað. Konungur Íslands og Danmerkur, Kristján X, hafði hér ekki lengur þá stöðu. Því var hér við völd ríkisstjórn sem hafði tekið sér sína æðstu stöðu til að stjórna ríkinu án umboðs konungs og án þjóðhöfðingja. Samkomulag var þó á Alþingi um að hafa eins konar ígildi þjóðhöfðingja, ríkisstjóra. Í það embætti var skipaður Sveinn Björnsson (R&K), sem áður hafði gegnt mörgum trúnaðarembættum á Alþingi sem utan þess.

Sama ástand var í íslensku Frímúrarareglunni. Sambandið við dönsku móðurregluna og móðurstíku St. Jóh.st. Eddu, Z&F (Zorobabel & Frederik til det kronede Haab), hafði rofnað. Þá var gripið til þess ráðs að stofna bráðabirgðastjórn íslensku Reglunnar. Í riti br. Vigfúsar Sigurgeirssonar „Frímúrarareglan á Íslandi 25 ára“ (prentað sem handrit

1944) segir svo á bls. 65: „Við hernám Danmerkur 10. apríl 1940 slitnaði samband íslenskra frímúrarara við V. V. S. og yfirstjórn VIII. umdæmis Frímúrarareglunnar. Var þá á fundi í Stúartstúkunni 10. sept. 1940 það ráð tekið, að skipa stjórnarnefnd, er taka skyldi í sínar hendur til bráðabirgða yfirstjórn Reglunnar á Íslandi, og fara með hana þar til er samband næst við V. V. S. og yfirstjórn Reglunnar í VIII. umdæmi, eða önnur skipan yrði gerð.“

Br. Vigfús segir frá því að bráðabirgðastjórnin var skipuð 9 bræðrum, þeirra á meðal voru Sveinn Björnsson, forseti stjórnarnefndarinnar, Sigurgeir Sigurðsson ritari og Vilhjálmur Þór, vararitari nefndarinnar. Forsæti br. Sveins Björnssonar varði þó ekki lengi, þar sem hann var kallaður til embættis ríkisstjóra ekki löngu síðar og tók þá br. Arent Claessen við forsæti Reglunnar. Vorið 1942 var „... ákveðið að Bráðabirgðayfirstjórnin skyldi upp frá þessu heita Yfirstjórn Frímúrarareglunnar á Íslandi. Í henni áttu sæti þessir bræður:

Arent Claessen, forseti,
Ólafur Lárussen varaforsæti,
Vilhjálmur Þór, ritari,
Carl Olsen,
Paul Smith,
Sigurgeir Sigurðsson,
Þorsteinn Sch. Thorsteinsson.“

Hér er Sigurgeir biskup kominn í hóp æðstu stjórnenda Frímúrarareglunnar á Íslandi og rétt að minna á að skömmu áður hafði ríkisstjórnin, br. Sveinn Björnsson, verið forseti stjórnarinnar. Í þessari skipan yfirstjórnarinnar er ekki getið embættis br. Sigurgeirs biskups, en af heimildum má ráða að það hafi samsvarað ÆKR í dag.

Þá er rétt að líta yfir sviðið hér á Íslandi í byrjun árs 1944. Landsstjórnin hafði, í krafti stríðsástandsins, verið færð inn í landið, þ.e. það vald sem áður hafði verið falið konungi. Sama átti við um æðstu stjórn Frímúrarareglunnar. Nokkrir menn gegndu lykilllutverkum á báðum sviðum, þar skulu nefndir sérstaklega Sveinn Björnsson, ríkisstjóri og áður forseti bráðabirgðayfirstjórnar Reglunnar, Vilhjálmur Þór, utanríkisráðherra ríkisstjórnarinnar og ritari Reglunnar og loks biskupinn yfir Íslandi, Hr. Sigurgerir Sigurðsson ÆKR.

Hr. Sigurgeir biskup í höfuðstöðvum Warner Brothers kvikmyndaversins í Hollywood. F.v. leikkonan Ann Sheridan, Hr. Sigurgeir Sigurðsson og forstjóri Warner Br.

Stuðningur annarra ríkja varð að vera vis

Ákafar umræður fóru fram þennan vetur, 1943-1944, á Alþingi Íslendinga um það sem kallað var „sjálfstæðismálið“ eða „lýðveldismálið“ þ.e. stofnun lýðveldis og þá um leið slit sambandsstjórnarinnar við Danmörku. Þar var vissulega fleira rætt en fram kemur í þingskjöllum, þar á meðal atriði sem varð að hafa í lagi og ganga frá fyrirfram, ef unnt ætti að vera að stofna lýðveldi. Íslendingar urðu að geta gengið að stuðningi annarra ríkja vísu, viðurkenningu á sjálfstæði sínu.

Tíminn var ekki langur, lá í loftinu að stofna lýðveldið á sumri komanda, afmælisdegi Jóns Sigurðssonar. Heimsbyggðin logaði í ófriði. Ekki voru mörg ríki sem gætu veitt Íslandi viðurkenningu sjálfstæðis, sem duga myndi til almennrar viðurkenningar. Beint lá við að leita til þess ríkis, sem um þær mundir var mest og best samband við: Bandaríkjanna – enda var „hersetan“ samkvæmt samningi á milli ríkisstjórna Bandaríkjanna og Íslands en ekki hernám.

Þá þurfti að finna aðferð til að bera upp erindið við Bandaríkjastjórn. Enn skal áréttað að þetta voru sérstakir tímar og samskipti milli ríkja

gátu vart verið í neinum eðlilegum farvegi. Eins og kom í ljós kom sér þá einkar vel að eiga hauk í horni í formi Þjóðræknisfélags Íslendinga í Vesturheimi!

Af frásögnum Hr. Sigurgeirs biskups, sem birtust m.a. í Kirkjublaðinu meðan á för hans stóð, sem og af öðrum frásögnum í því blaði og víðar, er ljóst að Þjóðræknisfélagið vestan hafs var meira en einhver lítill klúbbur afkomenda íslenskra bænda með mikil tengsl við kirkjuna í Gamla landinu. Þarna voru innanborðs menn sem höfðu öðlast – fyrir eigin verðleika – ýmsan frama jafnt í Kanada þar sem helstu Íslendingabyggðirnar voru sem og einnig í Bandaríkjunum. Það má m.a. sjá af því sem greint er frá um fundi biskups með forsvarsmönnum hinna ýmsu byggða og þinga í báðum ríkjum, t.d. með borgarstjóra San Fransisco.

Hér verður ekki dvalið lengur við ferðalag biskups á fyrsta ársfjórðungi 1944, því verða gerð nánari skil síðar.

Hið „dulda“ erindi biskups

Þá skal vikið að öðru erindi hans til Bandaríkjanna. Sá sem sendi biskup til Ameríku, sem sérlegan sendifulltrúa ríkisstjórnar Íslands, var utanríkisráðherrann Vilhjálmur Þór. Eins og fyrr var nefnt þurfti Ísland að fá

Frá afmælishátíð, 25 ára afmæli Þjóðræknisfélagsins í Winnipeg, Manitoba, Kanada. Hr. Sigurgeir biskup er annar frá vinstri.

einhverja vissu fyrir viðurkenningu sem sjálfstætt ríki. Sonarsonur Sigurgeirs biskups (R&K), sonur Péturs Sigurgeirssonar biskups Íslands (R&K), br. Pétur Pétursson Dr. og próf. við guðfræðideild Háskóla Íslands, telur Sigurgeir, afa sinn, hafa fengið það verkefni að kynna stjórnvöldum í Bandaríkjunum sjálfstæðisáform Íslendinga og afla þeim áformum stuðnings. Ekki eru heimildir um að Sigurgeir biskup hafi átt fund með Roosevelt forseta Bandaríkjanna, en marga aðra háttsetta ráðamenn hitti hann og víst er að Bandaríkin urðu fyrst ríkja til að viðurkenna og styðja í verki sjálfstæði lýðveldisins Íslands.

Mappan, sem varð kveikjan að þessari grein, er síðan vottur þess að slík samskipti hafi átt sér stað og þessi tvö ríki, hið stærsta og hið smæsta, hafa fyrir tilstilli samskipta þessara manna sem í hlut áttu talið sig eiga samleið um þann veg sem efni möppunnar vitnar um. Frímúrari getur ekki verið í vafa um að þarna hafa hugir fallið saman í gegnum sameiginlega sýn á veröldina, hina mannlegu tilveru, ekki síst í ljósi þeirra mikilvægu erinda sem bræðrunum eru sett í lok hvers fundar í stúkunn.

Tveir ungir menn hittast 1912

Fyrsta orsagan í möppunni er lýsandi að því leyti. Hún fjallar um tvo unga menn sem hittast fyrir tilviljun á veitingahúsi árið 1912. Veitingahúsið var við þjóðveginn milli Verona og Innsbruck. Þeir taka tal saman og umræðuefnið verður fljótt málfrelsið. Fyrr höfðu þeir þó áttað sig á að annar var ritstjóri og í ónáð yfirvalda, hinn var listmálari. Hér er

kaffi úr samræðum þeirra:

„Hér á þessum afskekktu stað“ – sagði málarinn og brosti dauflega – „er óhætt að viðurkenna að maður á sínar ólgandi hugsanir. Þú og ég, ókunnugir og hittumst fyrir tilviljun, skynjum að hvor í sínu föðurlandi sækist eftir mikilli velgengni. Það þýðir vald, það er það sem við raunverulega sækjumst eftir. Við erum tveir sérstakir menn. Ættum við kannski báðir að vera réttilega taldir brjálaðir?“

„Mikilfengleiki er gjarnan ranglega skynjaður sem bilun,“ sagði dökkleiti maðurinn. Mikilfengleiki er hæfileikinn til að draga saman hinn flóknasta veruleika í einföld skilaboð. Tökum bardaga sem dæmi. Sigur fæst með því að láta andstæðinginn sofna á verðinum, síðan ráðast á hann þar sem hann er veikastur fyrir – í bakið, ef hægt er. Stríð er svo einfalt.“

Já, og þannig eru líka stjórn málin,“ sagði málarinn ...

Síðar í samtalinu: „Vinur minn!“ hrópaði dökkleiti maðurinn. „Við skiljum um hvor annan. En, þar sem menn geta ekki talað, þar hvísla þeir. Ég og þú mundum verða að tala hljóðlega út um munnvikin þangað til við komum á byltingunni sem við stefnum að. Hugsum okkur að það takist. Við erum einræðisherrar, segjum það. Munum við þá leyfa málfrelsi? Ef við gerum það ekki munu menn hvísla út um munnvikin gegn okkur. Þannig gætu þeir steypt okkur af stóli. Sérðu ógnina?“

„Já, vinur minn. Eins og annað er þetta einfalt. Í Bandaríkjunum eða Englandi, svo framarlega sem ríkisstjórnir þrífast í skjóli málfrelsis, gæt-

um við, ég og þú, jafnvel hafist handa; og þegar við höfum náð að verða drottningar landa okkar, munum við ekki þrauka einn dag nema með því fyrst að tortíma málfrelsinu. Svárið er þetta: Við tortímum því!“

Eftir nokkrar samræður enn í sama dúr, fer dökkleiti maðurinn og heldur áfram ferð sinni, en málarinn situr enn við borðið í veitingahúsinu. Örsögunni lýkur þannig: „Málarinn sagði við veitingamanninn: „Þessi náungi virðist vera nokkuð skuggalegur maður, frekar veiklundaður. Þekkirðu hann?“

„Já og nei,“ svaraði veitingamaðurinn. „Hann kemur og fer, aðallega eftir að dimma fer. Maður hittir allar manngerðir við Brenner-skarðið. Þú gætir rekist á hann aftur hérna, sjálfur, einhvern daginn. Ég veit ekki hvað hann heitir fullu nafni, en ég hef heyrt hann kallaðan „Benito“ kæri herra Hitler.“

Ef til vill koma fram í dagsljósið upplýsingar um fundahöld Hr. Sigurgeirs biskups með fulltrúum stjórnvalda í Bandaríkjunum í byrjun árs 1944 og hvað þeim hafi farið á milli. Fram til þess má gera sér í hugarlund að sameiginleg sýn frímúrara á vegferð mannkynsins og hvert beri að stefna henni hafi tengt saman þá menn, sem svo vildi til að á þessum orlagatímum í veröldinni voru miklir áhrifamenn í Bandaríkjunum og á Íslandi með þeirri niðurstöðu sem sagan staðfestir: Ísland varð lýðveldi 17. júní 1944 með fullum stuðningi og velvilja Bandaríkjanna.

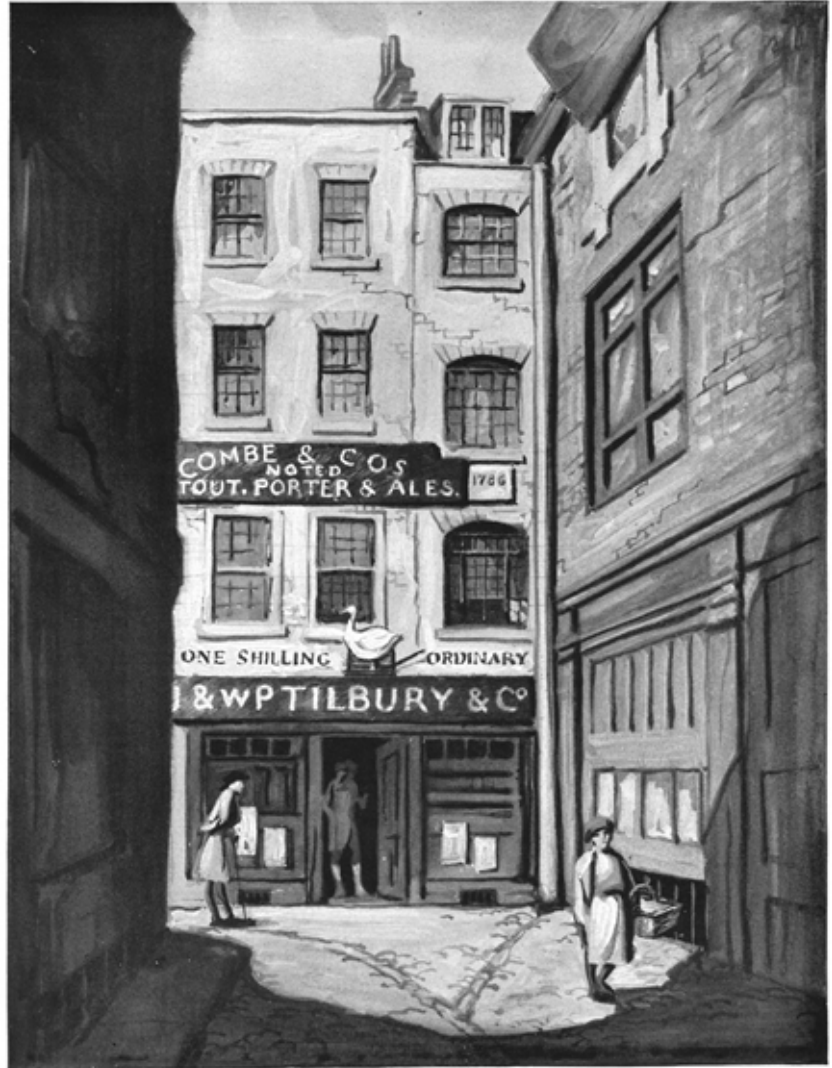
Þórhallur Jóseppson

Var Stórstúkan í London raunverulega stofnuð árið 1717?

Árið 1717 hefur, með stofnun Stórstúkunnar í London og Westminster, verið talið marka upphafið að starfsemi frímúrara í heiminum. Finna má eldri heimildir um starf einstakra stúkna, en aldur Frímúrarahreyfingarinnar (nú 300 ár) er miðaður við þetta tiltekna ár og hefur þannig verið almennt viðurkenndur meðal frímúrara. Sú viðurkenning byggir á þeirri skoðun að frásögnin af stofnun stúkunnar, sem birt var í Grundvallarskipan Stórstúkunnar í London árið 1738, sé sagnfræðilega rétt. Þessi grein er skrifuð til að segja frá nýlegri gagnrýni tveggja fræðimanna á frásögnina og fullyrðingu þeirra um að fyrsti hlutinn af sögu þessarar Stórstúku sé hreinn uppspuni, það er að segja lýsingin á samkomum gömlu stúknanna í London á tímabilinu 1717-1721.

Grundvallarskipan enskra frímúrara

Í tveimur fyrri blöðum Frímúrarans (2. tbl. í desember 2015 og 1. tbl. í apríl 2016) var fjallað um skoska frímúrarann dr. James Anderson, sem tók saman fyrstu Grundvallarskipan frímúrara (1723), og um frásögn hans í annarri Grundvallarskipaninni (1738) af stofnun og fyrstu árum stórstúkunnar í London. Greint var frá því að vinnubrögð Andersons hefðu hlotið margvíslega gagnrýni, einkum vegna þess að hann gerði ekki greinarmun á sagnfræðilegum staðreyndum, munnmælum og arfsögnum, en einnig vegna ónákvæmni í lýsingum á ýmsum atburðum frá fyrstu árum Stórstúkunnar. Hins vegar var því haldið fram að hann hefði unnið þrekvirkni með því að safna saman og varðveita lífsspeki og hinar félagslegu og siðferðilegu hugsjónir steinsmiða miðalda, forvera frímúraranna, og leggja þannig mikilvægan

*The Goose and Gridiron Tavern, at London, in 1717
The Grand Lodge of England was Organized in this Building*

grunn að starfsemi og fræðum Frímúrarahreyfingarinnar.

Stofnun stórstúku

Rétt er líklega að rifja það upp að samkvæmt frásögn Andersons komu fjórar stúkur í London og Westminster saman á kránni Apple Tree við Charles-stræti í Covent Garden árið 1716 og mynduðu með sér það sem

Anderson nefndi „tímabundna stórstúku með takmarkaðri skipan“. Ákveðið var þá að halda síðan árlega samkomu og hátíð og að kjósa þá Stórmeistara. Fyrsta samkoman af því tagi var svo haldin á degi Jóhannesar skírara vorið eftir, 24. júní 1717, á ölkránni Goose and Gridiron rétt við dómkirkjuna St. Paul, og var Stórmeistari frímúraranna þá kjörinn eins

og til stóð. Síðan hefur verið við það miðað að sá dagur hafi verið stofndagur Frímúrarahreyfingarinnar í Englandi og þar með frímúrarastarfseminnar í heiminum öllum.

Sögulegur uppspuni

Framanritað er rifjað upp til að leggja grunninn að framhaldinu. Nýlega rakst undirritaður á tvær greinar eftir fræðimennina, Andrew Prescott og Susan Mitchell Sommers, sem bæði eru prófessorar í sagnfræði. Þau halda því fram að samkomurnar í Apple Tree kránni og Goose and Gridiron kránni hafi aldrei verið haldnar og að frásögn Andersons af samkomum Stórstúkunnar á árunum 1716-1720 sé hreinn uppspuni, Stórstúkan í London og Westminster hafi ekki verið stofnuð fyrr en árið 1721. Í þessari grein verður greint frá málalíbúnaði þessara tveggja fræðimanna og hann rýndur eftir bestu getu.

James Anderson

Greinin, þar sem Sommers er aðalhöfundur, fjallar um manninn James Anderson og ævi hans. Helstu atriðin

í æviferlinum eru rakin og áhersla lögð á að hann hafi verið Skoti að uppruna en starfað í London sem prestur mótmælendakirkju (presbyterians), að hann hafi ekki kunnað fótum sínum forráð í einkalífi sínu, orðið gjaldþrota vegna óskynsamlegra fjárfestinga, farið í skuldafangelsi og verið mjög fjárþurfi allan síðari hluta ævi sinnar. Því er vel lýst hversu virkur og afkastamikill hann var á sviði ritverka, gaf til dæmis út nokkrar af kirkjuræðum sínum, þýddi úr latínu og þýsku og tók saman mikið rit um framættir keisara, konunga og prinsas heimsins. Hann er þó sagður hafa verið góður sagnfræðingur, þegar miðað er við fræðimenn á hans tímum. Gert er mikið úr bágum fjárhag hans og langtíma dvöl í skuldafangelsinu. Hann er sagður hafa verið ráðinn til að skrifa fyrstu Grundvallarskipan Stórstúkunnar meðan honum var enn haldið í skuldafangelsinu, að vísu með „daglegu bæjarleyfi“. Með öllu þessu er sterklega gefið í skyn að hann hafi verið svo illa staddur að hann hafi verið neyddur til að skrifa upprunasögu Stórstúkunnar sam-

kvæmt fyrirmælum og til að haga henni á þann hátt sem best hentaði þeim sem greiddu honum fyrir verk-ið.

Samsæriskenning

Greinin, þar sem Prescott er aðalhöfundur, snýst um gagnrýni á heimildir Andersons um stofnun Stórstúkunnar, á hugsanlega heimildarmenn, á skort á fundargerðum stúknanna og Stórstúkunnar sjálfar og loks algjöran skort á öðrum samtímaheimildum, svo sem í bókum, blaðafréttum og dagbókum eða öðrum einkaskjölum frímúrara. Bent er á það, sem augljóst hefur verið alla tíð, að frásögn Andersons er eina heimildin um sögu Stórstúkunnar allt frá undirbúningsfundinum árið 1716 og fram til þess að ritun fundargerða hennar hófst vorið 1723. Bent er einnig á og gert mikið úr léttvægum villum í embættismannalista Stórstúkunnar en megináherslan í greininni er þó á þá kenningu að Anderson hafi verið svo illa staddur fjárhagslega að hann hafi verið reiðubúinn að þjóna persónulegum og pólitískum

hagsmunum þeirra sem réðu hann til verksins. Þannig hafi hann tekið þátt í samsæri um að búa til lýsingar á upp-runalegum samkomum sem enginn fótur var fyrir. Þar að auki er lögð áhersla á að hann hafi ekki orðið frímúrari fyrr en hann hafði verið ráðinn sem söguritari og því ekki haft neina persónulega þekkingu eða fyrri reynslu af stúkustarfi. Síðan er með beinum orðum fullyrt að Stórstúkan hafi ekki verið stofnuð fyrr en 24. júní árið 1721 og að atburðalýsing Andersons sé hreinn uppspuni.

Eplatréskráin

Rík áhersla er lögð á þá fullyrðingu höfundanna að Eplatréskráin (Apple Tree Tavern) í Charles Street, þar sem undirbúningssamkoman var haldin árið 1716, sé ekki finnanleg í opinberum skráum um krár og ölknaþur í London fyrr en árið 1729, og því hafi fyrrgreind samkoma aldrei getað verið haldin þar. Fram kemur þó að ýmis lík nöfn á krám af þessu tagi megi finna í skráum alveg frá árinu 1716. Í tengslum við þessa röksemdafærslu verður að spyrja hvort misheppnuð leit að opinberri skráningu á 300 ára gamalli ölkrá geti verið fullnægjandi sönnun fyrir því að saga Andersons sé hreinn uppspuni? Nauðsynlegt er einnig að benda á að gömlu stúkurnar voru yfirleitt kenndar við krána þar sem fundir þeirra voru haldnir og að þær skiptu yfirleitt um nöfn þegar þær skiptu um sína föstu fundarstaði. Því gat verið erfitt að rekja feril einstakra stúkna.

Dagbók Stukeleys

William Stukeley, læknir, fornfræðingur og heimspekingur (d. 1741), lét eftir sig dagbók þar sem hann skráði meðal annars inntöku sína í frímúrarastúku í London veturinn 1721. Sama vor skráir hann í dagbókina stutta lýsingu sína á samkomu Stórstúkunnar, sem hann var viðstaddur 24. júní 1721. Án þess að það verði rakið nánar hér, telja höfundarnir að lýsing Stukeleys samræmist ekki frásögn Andersons af mikilli fjölgun frímúrara og frímúrarastúkna eftir stofnsamkomuna 1717 og að samkoma Stórstúkunnar vorið 1721 hafi verið hin eiginlega stofnsamkoma. Rétt er að taka fram að enga slíka fullyrðingu um stofnun Stórstúkunnar á þessum fundi er að finna í þessum dagbókarfærslum Stukeleys, eins og þær hafa verið birtar.

few Lodges at London finding themselves neglected by Sir Christopher Wren, thought fit to cement under a Grand Master as the Center of Union and Harmony, viz. the Lodges that met,

1. At the Goose and Gridiron Ale-house in St. Paul's Church-Yard.
2. At the Crown Ale-house in Parker's-Lane near Drury-Lane.
3. At the Apple-Tree Tavern in Charles-street, Covent-Garden.
4. At the Rummer and Grapes Tavern in Channel-Row, Westminster.

They and some old Brothers met at the said Apple-Tree, and having put into the Chair the oldest Master Mason (now the Master of a Lodge) they constituted themselves a GRAND LODGE pro Tempore in Due Form, and forthwith revived the Quarterly Communication of the Officers of Lodges (call'd the Grand Lodge) resolv'd to hold the Annual ASSEMBLY and Feast, and then to chuse a GRAND MASTER from among themselves, till they should have the Honour of a Noble Brother at their Head.

Accordingly

On St. John Baptist's Day, in the 10th Year of King George I

Afrit úr fundargerð

Í fórum ensku stúkunnar Lodge of Antiquity (fornu stúkunn) nr. 2, sem er tilgreind sem ein af hinum upp-runalegu, fjórum stofnstúkum Stórstúkunnar, er varðveitt uppkast að eða afrit af fundargerð sem einnig lýsir ýmsu sem tengdist samkomunni vorið 1721. Án þess að rekja þá lýsingu nánar má segja að fyrrnefndir greinarhöfundar telja sig einnig þar fá stuðning við þá fullyrðingu sína að þessi samkoma hafi verið hin eiginlega stofnsamkoma. Í sjálfri lýsingunni kemur þó ekki fram með berum orðum að á þeim stað og á þeim tíma hafi Stórstúkan í London og Westminster verið „stofnuð“.

Hvað gekk þeim til?

Prescott og Sommers telja að það hafi verið mikilvægt fyrir stúkurnar, Stórstúkuna og jafnvel einstaka embættismenn þeirra að eiga sem lengsta starfs sögu. Með því hafi gömlu stúkurnar og meðlimir þeirra notið meiri virðingar í tignarröð og hugsanlega meiri réttinda, sérstaklega þeir meðlimir sem urðu fyrir efnahagslegum áföllum og sóttu síðan um aðstoð úr styrktarsjóði Stórstúkunnar. Því hafi þessu samsæri um stofnunar söguna frá 1717 verið komið í kring og að Anderson hafi einfaldlega verið fyrirskipað að skrá hana samkvæmt uppskrift samsærismannanna. Undirrituðum finnst þessi skýring með ólíkindum og kemst ekki hjá því að spyrja: Hvaða máli gat

það skipt að færa stofnsamkomuna aðeins fjögur ár aftur í tímann? Hvers vegna var uppspunanum um stofnunar söguna í Grundvallarskipan Andersons árið 1738 ekki mótmælt hástöfum af öllum þeim frímúrurum sem sjálfir vissu betur, þegar sagan birtist opinberlega aðeins rúmum 20 árum eftir að þessir atburðir áttu sér stað?

Lokaorð

Það er staðreynd að Grundvallarskipan Andersons, sem gefin var út árið 1738, er eina tiltæka heimildin um stofnun Stórstúkunnar í London og Westminster árið 1717. Þó ýmislegt í texta Andersons, sérstaklega hvað varðar fornsöguna, samræmist ekki aðferðum nútíma sagnfræði og þó að Anderson hafi gerst sekur um ónákvæmni í ýmsum atriðum, hafa síðari tíma rannsóknir ekki getað leitt í ljós staðreyndir sem ótvírætt hnekkja lýsingum hans á stofnun Stórstúkunnar og samkomum hennar fyrstu árin. Áhugavert er engu að síður að skoða þessa gömlu sögu aftur og aftur og hlusta á nýjar kenningar og röksemdir síðari tíma fræðimanna, þó ekki sé hlaupið upp til handa og fóta til að breyta viðurkenndum sögulegum forsendum.

Jóhann Heiðar Jóhannsson

Höfðingleg gjöf Indriða Pálssonar fv.SMR

Grundvallarlög enskra frímúrarara

Á Regluhátíð 2017 var til sýnis eintak af frumútgáfu Grundvallarlaga enskra frímúrarara, sem James Anderson færði í letur og var gefið út í London árið 1723. Indriði Pálsson, fyrrverandi Stórmeistari Frímúrarareglunnar á Íslandi, keypti eintakið á fornsölu í London og færði Reglunni að gjöf. Í þessari grein verður fjallað um tilurð verksins.

Enska Stórstúkan, sem nú heitir United Grand Lodge of England, er upphaflega stofnuð á degi Jóhannesar skírara, 24. júní, 1717. Aðdragandinn var sá að þær fjórar stúkur sem þá störfuðu á Lundúnasvæðinu héldu tímabundna Stórstúku árið 1716 í öldurhúsinu Apple Tree Tavern. Markmiðið var að skapa sameiginlegan vettvang til að samræma stúku-starfið. Sem stjórnandi var kosinn elsti Stólmeistari stúknanna fjögurra, Christopher Wren. Einnig var þar ákveðið að halda árlega samkomu og hátíð árið eftir og kjósa þar stórmeist-

ara úr hópi bræðra. Þessi samkoma og hátíð var síðan haldin á öldurhúsinu Goose and the Gridiron 24. júní 2017.

Fyrsti Stórmeistari Stórstúkunnar var kjörinn Anthony Sayer. Næstur í röð Stórmeistara var maður að nafni George Payne. Hann tók saman það sem hann kallaði Almennar starfsreglur (General Regulations). Þær fjölluðu um stjórn og starfsemi stúkana og Stórstúku, ásamt reglum um stofnun nýrrar stúku. Þessar starfsreglur, sem stuðluðu mjög að reglufestu í starfinu, voru samþykktar af Stórstúkunni árið 1721. Á þessu tímabili kemur til skjalanna maður að nafni Dr. James Anderson. (Í 2. tbl. Frímúrarans 2015 er ítarleg grein um Dr. James Anderson og hvers vegna hann var valinn til starfsins. Greinina ritaði br. Jóhann Heiðar Jóhannsson). Þá var Stórmeistari John hertogi af Montagu. Að sögn Andersons var það hertoginn af Montagu sem fyrirskipaði honum að

yfirfara, leiðrétta og taka saman með betri aðferðum, sögu, skyldur og reglur hins forna bræðralags. Í því skyni hafi hann rannsakað gögn frá Skotlandi, Englandi og Írlandi og stúkum handan hafs. Einnig mörg forn handrit. Úr þessum gögnum öllum hafi hann sett saman hina nýju Grundvallarskipan. Til að yfirfara verkið voru fengnir fjórtán menntaðir bræður, sem eftir minniháttar breytingar samþykktu framsetningu þess. Að boði Stórstúkunnar var verkið síðan undirbúið til prentunar og var gefið út í London 1723 undir heitinu „The constitutions of the free-masons: containing history, charges, regulations & c. of that most ancient and right worshipful fraternity. For the use of lodges.“

Grundvallarskipaninni er skipt í kafla. Hún hefst á sögu Reglunnar, sem rakin er til Adams og nær til stjórnarára Georgs I konungs. Hér virðist Andersons hafa safnað saman

arfsögnum úr hinum gömlu handritum og viljað gera forsögu bræðralagsins sem mesta. Næstar eru skyldur frímúrara í sex liðum: 1. Um Guð og trú; 2. Um borgaraleg stjórnvöld; 3. Um stúkur; 4. Um Stólmeistara, Stólverði, meðbræður og ungræður; 5. Um stjórn Reglunnar; 6. Um háttsemi. Þá er kafli um almennar starfsreglur. Þetta eru að uppistöðu til þær starfsreglur sem fyrrnefndur Stórmeistari, George Payne, samdi en með lagfæringum og breytingum Andersons. Síðan er kafli um aðferð við stofnun nýrrar stúku. Lokakafli er söngtextar til notkunar við ýms tækifæri.

Af hinum fornu handritum, sem vitnað er til, og eru nú sameiginlega kölluð „Handrit hinna fornu skyldna“ hafa um 130 varðveist. Anderson nefndi þessi skjöl síðar Gotnesku Grundvallarskipanina, vegna þess að hin elstu þeirra voru rituð á tímabili Gotnesku byggingarlistarinnar eða í lok þess, en það stóð um það bil frá 1150 til 1550 og var blómatími í starfsemi steinsmiða miðalda í Evrópu. Elst þessara skjala er Regius MS,

sem talið er vera frá því um 1390. Form þess er söguljóð og er trúlega höfundarverk prests eða munks, sem hafði að fyrirmynd eldra skjal. Titill þess, sem er á latínu, er: „Hér hefst Grundvallarskipan listar rúmfræðinnar samkvæmt Euclid“. Innihaldið vísar að hluta til starfsemi og gilda steinsmiða.

Hin gömlu skjöl eiga að efni og innihaldi margt sameiginlegt. Þau hefjast nánast öll á bænarávarpi, venjulega kristnu, vísa til sömu arfsagnanna, hafa skrá um skyldur meistara og meðbræðra gangvart Guði, landslögum, vinnuveitanda, fjölskyldu og samfélaginu í heild, auk tilloðu að eiði eða skuldbindingu. Þau endurspeglar öll trúarlegt siðferði og siðferðileg fyrirmæli og fjalla um bræðralag og gagnkvæma hjálpssemi.

Grundvallarskipan Andersons varð tilefni deilna meðal frímúrara þegar þegar hún var birt. Eitt var það í kaflanum um skyldur sem meðal annars varð mjög umdeilt og var að vissu leyti fráharvaf frá hinum gömlu skjölum, en það var fyrsti liðurinn, um Guð og trú. Þar er horfið frá hinu

forna, kristna bænaákalli og hverju öðru því trúarlegu og kristilegu sem kann að hafa verið notað í starfsemi stúkna en í stað þess sett „að menn séu skuldbundnir til að hlýða siðalög-málinu og hafa þá trú sem allir menn samþykkja“. Algjört trúarlegt umburðarlyndi er staðreynd í enska frímúrarakerfinu í dag en enska Stórstúkan 1723 var óviðbúin slíkum breytingum og kostuðu þær miklar deilur.

Í dag, þrjú hundruð árum eftir stofnun fyrstu Stórstúkunnar og samningu samræmdra reglna um stúkustarf, líta frímúrara á verk Andersons sem eitt af þýðingarmestu ritum Reglunnar. Afar takmarkaðar samtímaheimildir eru til um starfsemi Stórstúkunnar frá stofnun hennar 1717 til ársins 1723, þegar skráning fundargerða hefst. Því er útgáfa Grundvallarlaganna 1723 og seinni útgáfa þeirra, sem Anderson gaf út fyrir hönd Stórstúkunnar árið 1738, jafnframt eina heimildin sem til er um stofnfund Stórstúkunnar 1717 og starfsemi hennar til ársins 1723.

Ólafur G. Sigurðson

OPTIMA

OPTIMA

OPTIMA

Prentsky®

Optima er leiðandi fyrirtæki í sölu og þjónustu á prentlausnum á Íslandi

Prentbúnaður og heildarlausnir

OPTIMA

Vinlandsleið 6-8 Reykjavík
Glergátta 28 Akureyri
Sími 588 9000

RICOH
Ljósritavélir • Prentarar • Skannarar

SCAN COIN
Myntafljótun og flokkunarvélir

ROSENGRENS
Öryggis- og peningaskápar

BISLEY
Skjal- og skrifstofuskápar

ÖRYGGISKÁPAR
Öryggisvélir

WINCOR NIXDORF
Kassakerfi

xerox

KATUN PERFORMANCE
Prentendur

Mælifell á Sauðárkróki

Ásgeir Einarsson stólmeistari Mælifells í verslun sinni, Hlíðarkaupum á Sauðárkróki

Ásgeir Einarsson, Stólmeistari Mælifells

Frímúrarareglan er dásamleg gjöf

Ásgeir Björgvin Einarsson var vígður í embætti Stólmeistara St. Jóhannesarstúkunnar Mælifells 2. maí 2015 af HSM Allani Vagni Magnússyni.

Ásgeir lauk sveinsprófi í húsmíði 1977 og stofnaði ásamt fjölskyldu byggingarfyrtæki sem hann starfaði við á Sauðárkróki og síðar í Reykjavík.

Árið 1991 setti hann á stofn matvöruverslunina Hlíðarkaup og var hún opnuð 15. desember og hefur verið starfrækt síðan.

Ásgeir gekk í St. Jóh.stúkuna

Mælifell á Sauðárkróki

Bræður í Mælifelli ásamt eiginkonum á ferð í Vínarborg haustið 2015.

Mælifell 9. september 1995 en Rún var þá móðurstúka Mælifells. Hann gegndi starfi v.Sm. 2001-2003 Sm. 2003-2007 og Varameistara 2012-2015. Einnig starfaði hann sem v. Sm. Huldar 2008-2012.

Hvers vegna gekkstú í Regluna?

Ég átti góða vini og kunningja innan Reglunnar, vandaða og varkára einstaklinga, vissi að Reglan var byggð á kristilegum grunni og það dugði mér.

Og frá fyrsta degi hef ég ekki séð eftir þeirri ákvörðun. Frímúrarareglan er dásamleg gjöf. Hún er fjársjóður sem okkur er veittur aðgangur að. Hins vegar er það svo að fjársjóður sem ekki er sinnt, er einskis verður.

Það eru því mikil forréttindi að fá að starfa innan Reglunnar og fá að njóta þeirra ávaxta sem Reglan býður upp á.

Hver eru þín helstu áhugamál?

Ég hef ákaflega gaman af félagsmálum, stunda golfið meðan tíðin gefst og er mikill áhugamaður um tónlist og smitast það inn í stúkuna

hjá okkur í Mælifelli þar sem lifandi tónlist er flutt nánast á öllum fundum.

Hver myndir þú segja að væri sérstaða bræðranna í Mælifelli innan Reglunnar?

Ég tel að það sé sú samstaða sem ríkir meðal bræðranna. Við tókum við stúkuhúsinu okkar fokheldu og nánast öll sú vinna sem lögð var í að innrétta það var sjálfböðavinna og við hittumst enn í dag á laugardögum fyrir hádegi flestar helgar yfir veturinn og dyttum að og erum nú að innrétta hjá okkur aðstöðu á lofti hússins.

Undanfarin 10 ár höfum við farið í heimsóknir til 5 stúkna erlendis og systurnar með okkur; við gerum þetta annað hvert ár. Þetta hefur gefist ákaflega vel og skapar samheldni í hópnum.

Síðan má nefna fundarmætingu sem er að meðaltali 46 bræður en við erum 101 í stúkuni.

Hver eru tengslin milli Rúnar, Huldar og Stúart á Akureyri?

Rún var móðurstúka fræðslu-

stúkunnar Mælifells og Rúnarbræður hafa stutt okkur dyggilega á vegferð okkar.

Það er ákaflega gott samband við stúkurnar á Akureyri og segja má að einhverjir Mælifellsbræður séu á flestum fundum fyrir „norðan“ eins og við segjum hér á Króknunum. Langflestir Mælifellsbræður fara í Huld og Stúartstúkuna á Akureyri þegar þeir hafa stig til.

Hvernig sérðu stúkuna dafna á næstu árum?

Ég tel Frímúrararegluna tvímælalaust góðan kost fyrir þá sem vilja rækta sjálfan sig og við eigum að vera ófeimnir við að hvetja vini og kunningja að ganga í Regluna, og það erum við Mælifellbræður að gera.

En vissulega er mikið framboð afþreyingar í boði og Reglan eins og önnur félagsamtök er þar í samkeppni.

Mælifell á Sauðárkróki

Stofnendur Fræðslustúkunnar Mælifells 6. desember 1970. Aftari röð frá vinstri: Björn Guðnason, Helgi Rafn Traustason, Rögnvaldur Gíslason, Gísli Felixson, Hjálmar Pálsson, Haukur Jörundsson og Ragnar Pálsson. Fremri röð frá vinstri: Sigurður Snorrason, Adolf Björnsson, Eyþór Stefánsson og Árni Blöndal.

Öflugt frímúrarastarf í Mælifelli á Sauðárkróki

Fyrsti frímúrarinn sem vitað er um að var búsettur á Sauðárkróki var Frederik Ludvig Popp kaupmaður. Hann gekk í Z.F. í Kaupmannahöfn árið 1886, sama ár og hann flutti á Sauðárkrók.

Segja má að eiginlegt frímúrarastarf á Sauðárkróki hefst 1965, en fram að þeim tíma voru nokkrir frímúrarabráður búsettir í bænum og Skagafirði. Smám saman fjölgaði bræðrunum og voru þeir flestir í Sankti Jóhannesarstúkunni Rún á Akureyri. Eftir því sem bræðrum fjölgaði vaknaði áhugi þeirra á að fá leyfi til að stofna Bræðrafélag. Ræddu þeir málin við Stólmeistara og embættismenn Rúnar sem voru mjög jákvæðir í að greiða framgang þess.

Ákveðið var að Stólmeistari Rúnar og embættismenn kæmu til Sauðárkróks og skoðuðu aðstöðu, og héldu jafnvel Rúnarfund í leiðinni. Það var svo 8. maí 1965 sem haldinn var óformlegur Rúnarfundur og í fyrsta sinn tendruð ljós Visku, Styrks og Fegurðar á Sauðárkróki.

Átta frímúrarabráður frá Sauðárkróki tóku þátt í fundinum, allir Rúnarbræður: Valgard Blöndal, Eyþór Stefánsson, Björgvin Bjarnason, Árni Blöndal, Adolf Björnsson, Rögnvaldur Finnbogason, Jóhann Baldurs og Sigurður Snorrason. Einnig voru á fundinum fimmtán Rúnarbræður frá Akureyri.

Í framhaldi af þessum fundi var hafist handa við undirbúning Bræðrafélagsins.

Bræðrafélagið

Laugardaginn 14. október 1967 mætti Stólmeistari Rúnar, Jóhann Þorkelsson ásamt 12 bræðrum og setti Rúnarfund á heimili bróður Eyþórs Stefánssonar að Fögruhlíð, og tilkynnti að Stúkuráð hefði samþykkt að heimila stofnun Bræðrafélags á Sauðárkróki.

Þá var settur fundur í Bræðrafélaginu. Var því gefið nafnið Mælifell og félagssvæði skyldi ná yfir Skagafjarðarsýslu, Húnavatnssýslur báðar og Strandasýslu. Var Adolf Björnsson kosinn formaður Bræðrafélagsins.

Stofnendur voru átta:

Adolf Björnsson rafveitustjóri, Sauðárkróki
 Árni Blöndal bóksali, Sauðárkróki
 Eyþór Stefánsson tónskáld, Sauðárkróki
 Björgvin Bjarnason sýslumaður, Hólmavík
 Sigurður Snorrason málarameistari, Stóru-Gröf Ytri
 Haukur Jörundarson skólastjóri, Hólum Hjaltadal
 Ragnar Pálsson útibússtjóri, Sauðárkróki
 Hjálmar Pálsson bifreiðastjóri, Blönduósi

Mælifell á Sauðárkróki

Vígsla Stm. Mælifells 2. mars 2010 – Mælifellsbræður ásamt öðrum bræðrum við bróðurmáltíð í borðsal.

Stjórn Bræðrafélagsins til 1 árs var kosin á stofnfundinum. Vegna þess að aðeins 3 bræður höfðu III° eða meira, var ákveðið að kjósa aðeins 3 embættismenn til að gegna tveim embættum hver, og fór kosning þannig:

Formaður og ræðumaður: Adolf Björnsson VI°
 Síðavörður og féhirðir: Árni Blöndal IV-V^o
 Ritari og skjalavörður: Eypór Stefánsson IV-V^o

Nú er þess að geta að miklar umræður höfðu farið fram milli bræðranna um lausn á húsnæðismálum Mælifells, og var svo komið, að leitað var eftir kaupum á húsinu Aðalgötu 15 og var gengið frá þeim 18. júlí 1968.

Fræðslustúkan

Á lokafundi Bræðrafélagsins sunnudaginn 6. desember 1970 komu til Sauðárkróks Stólmeistari Rúnar, Þórður Gunnarsson, og Varameistari, Ragnar Steinbergsson, ásamt embættismönnum Rúnar. Stólmeistari setti fundinn og stjórnaði honum. Hann flutti kveðju frá Stórmeistara Frímúrarareglunnar á Íslandi, Stúkuráði og Yfirstjórn, og las upp tilskipun um það, að Bræðrafélaginu „MÆLIFELLI“ skuli breytt í Fræðslustúkuna MÆLIFELL ORIENT SAUÐÁRKRÓKUR. Móðurstúka var St. Jóh. st. Rún. Stofnfélagar voru 11.

Því næst skipaði hann bróður Adolf Björnsson sem Stjórnandi bróður, og vígði hann til starfsins. Stjórnandi bróðir setti síðan Vara Stjórnandi bróður og aðra embættismenn í embætti, í samræmi við síðabálka:

Vara Stjórnandi bróður: Eypór Stefánsson
 Eldri Stólvörð: Árna Blöndal

Yngri Stólvörð: Sigurð Snorrason
 Kennimann: Hauk Jörundarson
 Síðavörð: Ragnar Pálsson
 Ritara: Gísla Felixson
 Féhirði: Hjálmar Pálsson
 Söngstjóra: Eypór Stefánsson

Aðrir stofnfélagar voru; Rögnvaldur Gíslason, Björn Guðnason og Helgi Rafn Traustason.

Að svo búnu tóku hinir nývígðu embættismenn Fræðslustúkunnar Mælifells til starfa. Afmælisdagur Fræðslustúkunnar var ákveðinn 10. nóvember.

Þann 3. febrúar 1976 urðu tímamót í Mælifelli þegar Stjórnandi bróðir Adolf Björnsson lést. Hafði hann verið traustur frumherji í frímúrarastarfi á Sauðárkróki. Á fundi 1. mars sem nýr Stólmeistari Rúnar, Ragnar Steinbergsson stjórnaði, minntist hann bróður Adolfs Björnssonar með þakklæti og virðingu fyrir öll hans störf í þágu Reglunnar og Mælifells. Á þessum sama fundi var kjörinn nýr Stjórnandi bróðir, Árni Blöndal.

Bræðrunum fjölgaði, og fljótt fór að þrengjast um í Aðalgötunni. Lítið framboð var á húsnæði í bænum og ekki töldu bræðurnir ráðlegt að byggja frá grunni nýtt stúkuhús strax eftir þá miklu vinnu, sem þeir höfðu lagt í húsið við Aðalgötuna.

Var helst horft á Skógargötu 1, miðhæð hússins og kjallara.

1981 voru teknar upp viðræður við eigandann, um kaup eða eignaskipti, einnig var haft samband við bróður Aðalstein V. Júlíusson sem tók að sér að teikna breytingar á húsnæðinu, sem henta myndi frímúrarastarfi, og eftir um-

sögn hans og óformlegan fund með öllum starfandi bræðrum á svæðinu, var ákveðið að ganga að kaupsamningi, sem gerður hafði verið og kynntur bræðrunum. Kaupin voru svo gerð fyrir árslok 1981.

Fyrsti fundur í hinu nýja stúkuhúsi var haldinn 15 maí 1982.

Næstu árin hélt stúkustarfið áfram af fullum krafti, unnið var að hinum ýmsu endurbótum undir styrkri stjórn Stjórnandi bróður Árna Blöndal sem lagði sig mjög fram um að þoka Mælifelli áfram til fullkominnar Sankti Jóhannesarstúku.

Á lokafundi hinn 10. maí 1989 var skipt um stjórn, kosinn nýr Stjórnandi bróðir, Guðmundur Guðmundsson. Einnig var skipt um alla embættismenn fræðslustúkunnar.

Um svipað leyti var farið að vinna að fullnaðarskipulagi stúkuhússins, í samráði við bróður Aðalstein V. Júlíusson.

Í lok júní var lögð fram endanleg teikning að breytingum og veitt heimild til að kaupa nauðsynlegustu húsgögn.

Þetta sumar var byrjað á þeim breytingum sem samþykktar voru og næstu ár fóru í áframhaldandi lagfæringar samkvæmt því skipulagi sem áður hafði verið samþykkt. Þetta voru breytingar á stúkusal, forgarði, borðsal, embættismannherbergjum, kaffiáðstöðu og snyrtingum.

Horfði nú um stund til betri vegar í húsnæðismálum, þegar þessar breytingar höfðu verið gerðar.

Mælifellsbræður höfðu á þessum árum stundum fengið að starfa með embættismönnum Rúnar við upptökur innsækjenda, og þótti það mikið spor í framfaraátt. Á afmælisfundi 1990 fór í fyrsta sinn fram upptaka tveggja innsækjenda í stúkusal fræðslustúkunnar. Embættismenn Rúnar önnuðust upptökuna en Mælifellsbræður aðstoðuðu.

Árið 1992 var enn ráðist í miklar framkvæmdir í stúkuhúsinu, sett var í húsið nýtt hitakerfi og í norðurhluta neðri hæðar var innréttuð lesstofa og bókasafninu komið þar fyrir í læstum skápum. Þá var einnig innréttað herbergi sem ætlað var bræðrum á efstu stigum.

Á afmælisfundi 1993 sagði Stjórnandi bróðir í ávarpi til bræðranna að hann teldi að styttest færi í það að Mælifellsbræður fengju að annast upptökur innsækjenda í umboði og nafni Rúnar.

Þann 8. febr. 1994 mætti Dróttseti Reglunnar, Einar Birnir, á fund. Hann skoðaði allar aðstæður í húsinu með tilliti til upptöku innsækjenda. Nokkru síðar barst Stjórnandi bróður skipunarbréf, sem heimilaði honum að framkvæma inntöku innsækjenda með embættismönnum Mælifells, væru þeir búsettir á félagssvæðinu.

Fyrsta upptaka innsækjenda sem framkvæmd var af embættismönnum Mælifells fór fram þann 22. mars 1994 að viðstöddum Stólmeistara Rúnar og var það bróðir Pétur Símon Víglundsson.

Það var svo 10. nóvember, á afmælisfundi, sem nýr skjöldur Mælifells var borinn inn og komið fyrir í stúkusalnum. Á honum eru kjörorð Mælifells, „Leitum ljóssins“.

Á næstu árum þróaðist starfið í stúkuni hratt og ákveðið. Bræður úr æðstu stjórn Reglunnar fylgdust með starfinu og komu nokkuð reglulega í stúkuna og var það góður styrkur fyrir starfið og gott fyrir Stjórnandi bróður og embættismenn að geta sótt ráð og leiðbeiningar til þeirra.

Draumurinn um stofnun fullkominnar stúku var alltaf ofarlega í hugum bræðra.

Mælifell á Sauðárkróki

Stofnendur bræðrafélagsins Mælifells 14. október 1967. Aftari röð frá vinstri, Sigurður Snorrason, Ragnar Pálsson, Haukur Jörundsson og Hjálmar Pálsson. Fremri röð frá vinstri: Eyþór Stefánsson, Adolf Björnsson, Jóhann Þorkelsson Stm. Rúnar og Árni Blöndal.

Stofnun fullkominnar stúku

Á embættismannafundi þann 15. febrúar 1998 var samþykkt samhljóða að óska eftir því við Móðurstúkuna Rún að hún mælti með því við Æðsta Ráð Frímúrarareglunnar á Íslandi að Fræðslustúkunni Mælifelli yrðu veitt réttindi fullkominnar Sankti Jóhannesarstúku, með öllum þeim réttindum og skyldum sem slíku leyfi fylgdu. Voru færð þau rök fyrir beiðninni að starfið væri mjög öflugt og vaxandi og fjölgun fyrirsjáanleg. Til að eðlileg þróun gæti haldið áfram væri nauðsyn að full réttindi fengjust.

Þessi samþykkt var send til Rúnar í bréfi dagsettu 18. febrúar 1998.

Með bréfi dagsettu 8. september 1998 tilkynnir Stólmeistari Rúnar, Friðrik Þórðarson, að hann hafi sent bréf til Stúkuráðs Frímúrarareglunnar á Íslandi og fylgdi þar með afrit af bréfi Mælifells.

Í bréfinu er óskum Mælifells komið á framfæri og gerð grein fyrir starfinu í Mælifelli og í framhaldinu mælt með að Stúkuráð skoði hvort aðstæður og skilyrði séu með þeim hætti að unnt sé að verða við óskum um stúkustofnun.

Á fundi hinn 24. nóvember 1998 lét Stjórnandi bróðir, Guðmundur Guðmundsson, af störfum. Á sama fundi tók nýkjörinn Stjórnandi bróðir, Snorri Björn Sigurðsson, við embættinu.

Í upphafi starfsárs 1999 voru hlutirnir komnir á það skrið að Stjórnandi bróðir sagði í ávarpi til bræðranna að það muni ekki líða á löngu þar til Fræðslustúkan Mælifell verði sjálfstæð Sankti Jóhannesarstúka. Það fór auðvitað ekki hjá því að þessi tíðindi vektu mikla gleði í bræðrahópnum. Langþráð takmark var nú að komast í auglýsingu.

Á lokafundi þann 9. maí árið 2000 var svo tilkynnt að

boð hafi komið frá Stórmeistara Frímúrarareglunnar á Íslandi, Sigurði Erni Einarssyni, um að Mælifellsbræðrum verði heimilað að stofna fullkomna Sankti Jóhannesarstúku á næsta starfsári, það er starfsárinu 2000/2001. Jafnframt var tilkynnt að undirbúningsstarf væri þegar hafið og að fyrrverandi Stjórnandi bróðir, Guðmundur Guðmundsson, stýrði því.

Það veitti svo sannarlega ekki af tímanum. Það var ótrúlega margt sem þurfti að hyggja að. Fljótt varð ljóst að stúkustofnunin yrði að vori 2001.

Stúkustofnunin var rædd á nær öllum embættismannafundum fram að stúkustofnun. Nafnið þurfti að ákveða þó það væri vissulega auðveld ákvörðun. Engum datt annað í hug en að hin nýja stúka hétu Mælifell.

Skjaldarmerkið var einnig til, aðeins þurfti að setja á það kórónu. Kjörorð einnig.

Stúkumerki þurfti að hanna og var bróðir Stefán Snæbjörnsson, arkitekt, fenginn til að gera tillögu að því svo og heiðursmerki stúkunnar en Stefán hafði á sínum tíma teiknað skjaldarmerki Mælifells. Bróðir Einar Esrason annaðist smíði flestra þeirra gripa sem smíða þurfti af sinni alkunnu vandvirkni og smekkvísi.

Við allan undirbúning stúkustofnunarinnar nutu Mælifellsbræður aðstoðar æðstu embættismanna Reglunnar og starfsmanna á skrifstofu. Sérstök ástæða er til að nefna þáverandi Dróttseta Reglunnar, Einar Birni, sem var einstaklega hjálpsamur í öllum málum. Mælifellsbræður áttu ófá símtöl við og heimsóknir til bróður Einars og alltaf tók hann jafn vinsamlega á móti öllum fyrirspurnum og heimsóknnum.

Tillögum um skipan aðalembættismanna var komið á framfæri við Yfirstjórn Reglunnar í janúar 2001 og voru

Það jafnframt hinir skráðu stofnendur stúkunnar. Töluverð umræða var um stofndaginn og var rætt um að stofna stúkuna 21. apríl. Niðurstaðan varð þó sú að laugardagurinn 5. maí varð fyrir valinu. Sömuleiðis varð þó nokkur umræða um það hvort yfirleitt væri gerlegt að hafa stofnfundinn í stúkuhúsinu að Skógargötu 1. Vitað var að fjölmenni yrði viðstatt og voru uppi hugmyndir í hópi bræðra um að viturlegra væri að stofnfundurinn yrði á Akureyri eða jafnvel í Reykjavík.

Þetta var borið undir bróður Einari Birni en hann var ákveðinn í að stofnfundurinn yrði haldinn í stúkuhúsinu að Skógargötu 1

Ekki fer allt eins og ætlað er. Eins og áður er fram komið átti stúkustofnunin að fara fram þann 5. maí. Svo hörmulega vildi til að einn Mælifellsbræðra, Hallur Sigurðsson, lést við almannavarnaæfingu viku fyrir hinn fyrirhugaða stofnfund. Var útför hans ákveðin þann sama dag og stúkustofnunin skyldi fara fram. Afráðið var í samráði við Stórmeistara Frímúrarareglunnar á Íslandi að fresta stofnfundinum um einn dag, frá laugardegi til sunnudags.

Sankti Jóhannesarstúkan

Stankti Jóhannesarstúkan Mælifell var því stofnuð þann 6. maí. Stofnendur stúkunnar voru:

Stm.	Snorri Björn Sigurðsson
V.Stm.	Páll Dagbjartsson
V.Stm.	Haraldur Guðbergsson
E.Stv.	Guðmundur Tómasson
Y.Stv.	Sigurgísli E. Kolbeinsson
Rm.	Ársæll Guðmundsson
Sm.	Sveinbjörn Ragnarsson
R.	Einar Otti Guðmundsson
Fh.	Jón Hallur Ingólfsson
L.	Valur Ingólfsson
S.	Stefán R. Gíslason

Stofnfélagar voru 64. Stofnfundurinn var haldinn í stúkuhúsinu að Skógargötu 1 og hófst kl. 10:30. 141 bróðir var á fundinum. Stórmeistari Frímúrarareglunnar á Íslandi, Sigurður Örn Einarsson, stjórnaði vígslunni. Þar voru afhent skjöl um stúkustofnunina, það er Stofnskrá og Skipunarbréf fyrir hina virðulegu Sankti Jóhannesarstúku Mælifell nr. 13. Stólmeistari var skipaður Snorri Björn Sigurðsson. Stórmeistara Reglunnar var afhent fyrsta heiðursmerki Mælifells og Stólmeistara Rúnar, Friðriki Þórðarsyni, annað heiðursmerkið.

Hátíðar- og veislustúka var svo haldin í félagsheimilinu Ljósheimum.

Þar var frumflutt lag Mælifells af Jóni Gunnlaugssyni og Jóni Halli Ingólfssyni við undirleik Stefáns R. Gíslasonar, en Stefán er höfundur lagsins og Sigurður Hansen orti ljóðið. Þeir Stefán og Sigurður eru báðir bræður í stúkunni.

Tíu R&K mættu á stofnfundinn. Sérstaklega var ánægjulegt að þangað mætti Vilhjálmur Jónsson, sem nú er látinn, en hann er sá Skagfirðingur sem hlotið hefur mesta frömun innan Reglunnar og var á þessum tíma með lengstan starfsaldur allra þálfandi R&K. Einnig mættu Stólmeistari Stúart stúkunnar á Akureyri, Stólmeistarar Helgafells, Huldur, Hlínar, Eddu, Rúnar, Njálu og Hamars.

Margar góðar gjafir bárust á þessum tímamótum.

Stofnun Sankti Jóhannesarstúkunnar Mælifells var fyrsta embættisverk Sigurðar Arnar Einarssonar sem Stórmeistara Frímúrarareglunnar á Íslandi.

Þó svo stofndagur stúkunnar sé 6. maí þá er hátíðisdagur hennar 26. apríl.

Að stofnun fullkominnar stúku lokinni tók alvara lífsins við. Fyrsti almenni fundurinn í Sankti Jóhannesarstúkunni Mælifelli var haldinn þann 12. júní. Þá var fyrsti innsækjandinn tekinn inn í Mælifell og var það Finnur S. Kristinsson.

Fyrstu starfsár nýrra stúkana fara eins og gefur að skilja í að finna farveg fyrir starfið. Þó svo siðabækurnar leggi fastmótaðar línur þá eru sem betur fer atriði sem hljóta eðli máls samkvæmt að ráðast af vilja, getu og óskum bræðranna. Mælifellsbræður höfðu langflestir verið bræður í Sankti Jóhannesarstúkunni Rún. Það var ríkur vilji Mælifellsbræðra að halda í það yfirbragð funda sem þeir þekktu svo vel frá Rúnarfundum. Hafa formfestu og virðuleika í fundarframkvæmd og umgerð, eftir því sem unnt væri. Svona hæfilega íhaldssemi. Bræður lögðu mikla vinnu í að æfa fundarframkvæmd og voru jafnvel margar æfingar haldnar fyrir hvern fund.

Strax í upphafi var leitað eftir því við Rúnarbræður að fá að halda þriðju gráðu fundi í stúkuhúsinu á Akureyri. Það var auðsótt og hefur sá háttur verið á hafður allar götur síðan og gefist vel.

Í upphafi var hugmyndin sú að halda Jónsmessufund í Mælifelli. Frá því var horfið og ákveðið að hvetja Mælifellsbræður frekar til að sækja Jónsmessufundinn á Akureyri. Gangkvæmar heimsóknir á milli þessara stúkana sem eru svo tengdar, sem og fræðslustúknanna á Norðurlandi hafa verið Mælifellsbræðrum mikils virði.

Hið sama má segja um tíðar heimsóknir bræðra úr Æðstu stjórn Reglunnar og stúkum sunnan heiða. Þær eru ætíð kærkomin tilbreyting og uppörvun.

Þann 3. febrúar 2004 tók Páll Dagbjartsson við sem Stólmeistari og gegndi embættinu til 2. mars 2010 að Sveinbjörn Ragnarsson tók við. Hann gegndi embætti til 2. maí 2015. Þá tók Ásgeir Björgvin Einarsson við embættinu og gegnir því þegar þetta er ritað í október 2017.

Þann 1. október 2017 voru Mælifellsbræður 100. Fundarsókn á fyrstu gráðu fundi er oftast á bilinu 40 til 50 eða nálægt helmingur skráðra bræðra. Alls hefur 20 bræðrum verið veitt heiðursmerki Mælifells. 11 bræðrum úr öðrum stúkum og 9 Mælifellsbræðrum.

Ástæða er til þess að geta þess að einn Mælifellsbróðir hefur hlotið heiðursmerki Frímúrarareglunnar á Íslandi. Það er Guðmundur Guðmundsson, fyrrverandi Stjórnandi bróðir. Hann er einnig eini Mælifellsbróðirinn sem er R&K.

Nú í september 2017 lést Árni Blöndal, fyrrverandi Stjórnandi bróðir. Þar með hvarf á braut síðasti frumherji frímúrarastarfs á Sauðárkróki.

Ein af breytingunum sem orðið hafa við það að Mælifell varð að sjálfstæðri Sankti Jóhannesarstúku er að bræður úr Mælifelli gegna embættum í Andrésarstúkunni Huld og Stúartstúkunni á Akureyri. Einnig gegna Mælifellsbræður, sem búsettir eru á höfuðborgarsvæðinu eða í nágrenni

Mælifell á Sauðárkróki

þess, embættum í stúkum þar.

Fyrir utan hefðbundið stúkustarf og mikla vinnu við húsið okkar meira en hálfan starfstíma Jóhannesarstúkunnar hafa Mælifellsbræður gefið sér tíma til annarra hluta. Þar ber líklega hæst sjö utanlandsferðir: Til Kaupmannahafnar árið 2005, til London 2007, til Stokkhólms 2011, til Edinborgar 2014, til Vínarborgar 2015 og aftur til London 2016. Í október 2017 var farið til Möltu. Í öllum ferðum var farið á stúkufundi. Góð þátttaka hefur verið í öllum ferðunum sem þykja hafa tekist afar vel.

Húsnæðismál

Ekki verður hjá því komist að víkja aftur að húsnæðismálum stúkunnar svo miklu máli sem þau skipta sem umgerð um starfið.

Það fór ekki hjá því að húsnæðið á Skógargötunni væri starfinu fjötur um fót. Þrengslin þar settu starfinu ákaflega þröngar skorður og satt að segja er alveg merkilegt að hugsa til þess hvernig hægt var að framkvæma upptökur þar, því lík voru þrengslin.

Segja má að fyrstu alvarlegu umræðurnar um nýbyggingu fyrir stúkustarfið í Mælifelli hafi byrjað 1998.

Vorið 1999 var málið komið á þann rekspól að Fjárhagsráði var sent bréf og óskað heimildar til að byggja efri hæð ofan á húsnæði Trésmiðjunnar Borgar að Borgarmýri 1A. Höfðu þá verið gerðir frumuppdrættir að fyrirkomulagi sem bræður töldu sýna að um hentuga lausn yrði að ræða sem fjárhagslega væri mögulegt að ráða fram úr.

Ekki leist Fjárhagsráði of vel á bjartsýnar hugmyndir Mælifellsbræðra en eftir frekari bréfaskriftir og viðtöl fékkst skriflegt samþykki til aðgerða í september 2000. Kaupsamningur við Trésmiðjuna Borg var gerður í upphafi árs 2001 með fyrirvara um samþykki Fjárhagsráðs. Húsið var ómúrað og ómálað að utan og alfarið ófrágentið að innan. Kaupverðið var 19.300.000,- en eignin er 646 m² að grunnfleti.

Strax sumarið 2001 var hafist handa við að múra og mála húsið að utan. Lauk þeirri vinnu um haustið nema hvað anddyrið var látið bíða.

Veturinn 2001 til 2002 var unnið við að einangra húsið, bæði vegg og loft, og Mælifellsbræður tóku líka að sér að einangra þann hluta hæðarinnar sem var í eigu Trésmiðjunnar Borgar. Á lokafundi vorið 2002 var skipuð byggingarnefnd og var bróðir Haraldur Guðbergsson formaður hennar og gegndi hann því starfi af miklum áhuga og ósérhlífni þar til hann lést í febrúar 2004 en þá tók Sveinbjörn Ragnarsson við formennsku.

Haustið 2002 var lokið við að einangra hæðina og lagt var í gólf. Þá var og unnið að teiknivinnu en hvorki var þar um upphaf eða endi þeirrar vinnu að ræða. Þessa vinnu unnu að stærstum hluta Aðalsteinn V. Júlíusson og Birgir Ágústsson, sem báðir tengjast Mælifellsbræðrum traustum vináttuböndum.

Vorið 2003 var búið að múra útveggi og grunna. Var lítið aðhafst þar til haustið 2004 en þá var Skógargata 1 seld og með því grynnað nokkuð á skuldum. Höfst þá framkvæmdalota sem segja má að staðið hafi óslitið til vors 2006.

Stúkusalur, forgarður, herbergi embættismanna,

snyrtingar, eldhús og sameiginleg rými voru tekin í notkun 5. nóvember 2005 er stúkusalurinn var vígður af Stórmeistara Frímúrarareglunnar á Íslandi, Sigurði Erni Einarssyni. Til hafði staðið að vígja salinn 29. október en vegna óveðurs varð að fresta því. Var það mikil heppni að fá þá aukadaga til endanlegs lokafrágangs sem þar með gáfust. Við vígslu stúkusalarsins lagði Æðsti kennimaður Reglunnar, séra Þórir Stephensen, út af upphafserindi ljóðsins „Skín við sólu Skagafjörður“. Var athöfnin öll hin hátíðlegasta.

Borðsalurinn var frágenginn fyrir lokafund vorið 2006 en hornsteinninn var lagður haustið eftir, þann 29. október. Það var enn og aftur Stórmeistari Frímúrarareglunnar á Íslandi, Sigurður Örn Einarsson, sem framkvæmdi þá athöfn sem fór fram að viðstöddu fjölmenni, bæði bræðrum og fólki utan Reglunnar sem um leið gafst tækifæri til að skoða húsakynninn. Tókst þar vel til og hafði þessi atburður verulega góð áhrif á viðhorf samfélagsins til frímúrarastarfsins.

Lyftu var komið fyrir í húsinu árið 2014 og með því stórbætt aðgengi fyrir hreyfihamlaða.

Unnið hefur verið að frágangi á efri hæð. Þar hefur þegar verið innréttaður gangur, biðherbergi innsækjanda, herbergi fyrir embættismenn sem og herbergi fyrir efri gráður. Þá er aðeins eftir að innrétta lestrarsal en þar verður einnig minjasafn.

Við hæfi er að geta þess að fyrir utan ómetanlega sjálfböðavinnu margra bræðra, hafa ýmsir Mælifellsbræður styrkt nýbygginguna með stærri og smærri fjárframlögum. Hér verða einungis nefnd nöfn þeirra Friðriks Jens Friðrikssonar og Árna Blöndal sem styrktu nýbygginguna með höfðinglegum gjöfum.

Það var satt að segja alveg ótrúlegt að fylgjast með því hversu almenn þátttaka bræðra var í húsbbyggingunni. Það var ósjaldan að um og yfir 20 bræður voru að störfum í einu. Þar á ofan unnu bræður fjær Sauðárkróki ákveðin verk heima fyrir og komu svo með smíðið á staðinn og komu fyrir. Einn bróðir á öðrum fleiri handtök, bæði í núverandi stúkuhúsnæði sem og fyrri húsum. Það er Valur Ingólfsson, sem lést haustið 2016. Framlag hans er dýrmætt auk þess sem hann var einstaklega vandvirkur.

Byggingarkostnaður Borgarmýrar 1A, það er þess hluta hússins sem frímúrarar eiga, er 44 milljónir króna á verðlagi hvers árs. Þá hefur ekki verið reynt að leggja mat á vinnuframlag bræðra en það nemur tugum milljóna.

Töluvert er um að borðsalurinn sé leigður út fyrir erfiðrykkjur, fermingar, afmæli og aðrar slíkar samkomur. Raunar einnig til tónleikahalds en hljómburður þykir mjög góður í salnum og þar er til staðar flygill.

Snorri Björn Sigurðsson

Skjalasafn Reglunnar

Jólasveinarnir 1967, Ketill Larsen og Davíð Oddsson

Jólin nálgast og þar með jólatrés-skemmtanir. Í afmælisritinu „Frímúrarareglan á Íslandi 25 ára“ sem út kom 1944 segir á bls. 83: „Og jólatrés-fagnaður fyrir börn frímúrarabæðra hefir verið haldinn einhvern tíma í jólaleyfinu. Hafa þær samkomur jafnan verið mjög fagrar og ánægjulegar.“ Elstu heimildir um jólatrés-skemmtanir sem fundist hafa í skjalasafni Reglunnar eru í rekstrarreikningi stúkunnar Eddu fyrir tímabilið frá 6. janúar 1924 til jafnlangdar 1925. Þar er bókfærður „kostnaður v/ jólatrje“ 351 kr. og 62 aurar.

Í skjalasafni Reglunnar er aðgöngumiði að jólatrés-skemmtun á Hótel Borg 27. desember 1967. Á bakhlíð aðgöngumiðans er kvittun fyrir þóknun jólasveina sem þar skemmtu börnum. Jólasveinarnir voru Ketill Larsen og Davíð Oddsson.

Skjalavörður Reglunnar leit við á

Jólasveinarnir Davíð og Ketill. Mynd úr fórum Davíðs Oddssonar.

Jólasveinninn Davíð með gildan staf í hendi. Mynd úr fórum Davíðs Oddssonar.

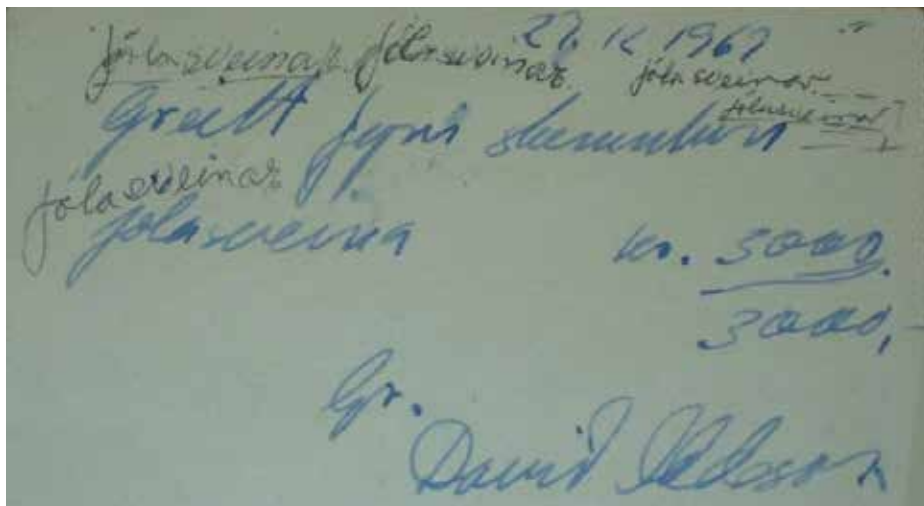
heimili Davíðs 3. október 2017 og fékk nánari upplýsingar um starfsferil hans sem jólasveins.

Jólasveinninn Davíð, núverandi ritstjóri Morgunblaðsins, hefur komið að ýmsum öðrum störfum eins og alþjóð er kunnugt, en þau störf eru utan við svið þessa greinarkorns. Davíð kom víða fram sem skemmtikraftur á árunum 1964-1968, oftast í félagi við Ketil Larsen.

Skjalavörður Reglunnar talaði við Ketil Larsen 17. október 2017 sl. Jólasveinninn Ketill hefur átt langa starfsævi sem leikari. Hann minntist með ánægju nokkurra ára samstarfs við skemmtikraftinn/jólasveinninn Davíð.

Davíð lánaði góðfúslega ljósmyndir af þeim félögum og leyfði birtingu þeirra. Nú er langt um liðið síðan Davíð kom fram opinberlega sem jólasveinn, en hann vill þó ekki láta titla sig sem fyrrverandi jólasvein. „Eitt sinn jólasveinn, ávallt jólasveinn,“ segir hann.

Halldór Baldursson,
Skjalavörður Reglunnar

Kvittun jólasveina. Mynd: Skjalasafn Reglunnar.

Frá valdasklíku til djöfladýrkenda

Samsæriskenningar um frímúrararegluna

Engum sem stundar frímúrarastarf dylst að skiptar skoðanir eru um störf okkar utan lokaðra veggja húsanna okkar, og ótal kenningar um hvað fer þar fram lífa góðu lífi, enda sennilega í mannsins eðli að fylla í eyðurnar með fjörugu ímyndunarafli þar sem staðreynda nýtur ekki við sökum dulúðar.

Þessar samsæriskenningar eru misalvarlegar, allt frá því að Reglan sé meinlaus karlklúbbur auðugra heldrimanna sem reyki vindla, klæðist kjólfötum, brýni á viðskiptatengslum og noti bræðrabönd sín til að græða peninga, til langsótttra kenninga um risasamsæri um alheimsyfirráð í annarlegum tilgangi og jafnvel djöfladýrkun. Kvikmyndir og bókmenntir viðhalda þessum goðsögnum gjarnan með dyggri aðstoð Gróu á Leiti, og lífa margar þeirra því góðu lífi enn í dag.

Þegar samsæriskenningarnar eru skoðaðar af yfirvegum og í ljósi sögunnar, þá er flestum ljóst að á meðan sumar þeirra eiga sér ekki hina minnstu stoð í raunveruleikanum, eru aðrar mistúlkanir og afleiður á atburðum og staðreyndum sem hafa átt sér stað í raun og veru og eiga við einhver rök að styðjast. Jafnvel má ganga svo langt að segja að sumar þeirra séu skiljanlegar, þótt ósannar séu.

Hér er listi yfir nokkrar þrautseigar kenningar um hvað gerist innan veggja okkar.

Frímúrarar eru viðskiptamafia broddborgara

Þessi kenning er þrautseig, og sú sem við frímúrarar heyrum kannski oftast í samfélagi okkar hér heima.

Það er þó ekkert leyndarmál að frímúrarastarfið gengur ekki út á viðskiptasambönd að neinu leyti, heldur einmitt út á mannrækt, andlega hlið lífsins og það sem hafið er yfir veraldlegt brölt, völdin yfir eigin siðferði og hjartalagi.

Þrálát goðsögnin um að frímúrarar séu allir valdamiklir broddborgarar stenst þar að auki enga lágmarkskoðun, það þarf einmitt ekki að hafa mikið fyrir því að komast að raun um að innan frímúrarastarfsins rúmast menn úr öllum starfsstéttum og stöðum í lífinu.

Í sögulegu samhengi er þó rétt að framan af sótti starfið mikið af efna-meira fólki, auk auðvitað aðalsfólks í þeim löndum er það átti við, því að það fólk hafði umfram vinnandi stéttir, tíma aflögu til mannræktar, á með-

an verkafólk átti fullt í fangi með að hvílast nóg eftir líkamlegt erfiði dagsins. En þetta hefur auðvitað ekki verið raunin síðustu áratuginna, og þær eru eflaust fáar starfsstéttirnar sem ekki innihalda frímúrara, ef þær eru til. Við eigum meira að segja nokkra geimfara í okkar röðum á heimsvísu.

Óneitanlega hefur Frímúrara-reglan á Íslandi átt í röðum sínum áberandi menn úr stjórnmálalífínu, lýðveldisbaráttu Íslendinga og viðskiptaheiminum, en það hefur minna með starfsemi Reglunnar að gera en þá staðreynd að þessir menn sóttu af eigin frumkvæði í öflugt mannræktarstarf.

Eiga sér stað viðskipti á milli frímúrarabræðra? Já, það gerist svo sannarlega, en hefur ekkert með Frímúrararegluna sjálfa að gera, heldur þá staðreynd að innan veggja hennar myndast vinátta og traust sem oft getur orðið grundvöllur þess að menn velja að eiga viðskipti hver við annan. Það sama gerist í skátunum, golfklúbbum, íþróttafélagsstörfum og alls staðar þar sem fólk starfar og kynnist hvert öðru vel, og allmörg félög eru umtalsvert betur til þess fallin að efla og rækta viðskiptatengsl en Frímúrarareglan.

Vissulega er svo ein þrautseigasta goðsögnin um frímúrarastarfið að Frímúrarareglan sé leyniregla. En það er hún auðvitað ekki, þrátt fyrir að dulúð hvíli yfir helgisíðum og athöfnum okkar.

Frímúrarar stofnuðu og ráða Bandaríkjunum

Hér er auðvelt að skilja uppruna goðsagnarinnar. 14 forsetar Bandaríkjanna í gegnum tíðina voru frímúrarar, þeirra frægastur kannski George Washington. Margir af þeim sem stóðu á bak við stjórnarskrá nýstofnaðra Bandaríkjanna og frelsis-yfirlýsingu landsins voru yfirlýstir og stoltir frímúrarar, og í höfuðborginni Washington má víða sjá merki og tákn frímúrarastarfsins, auk þess sem dollaraseðillinn, sem margfrægt er, inniheldur alsjáandi auga.

Spor frímúraranna Benjamin Franklin og George Washington í sögu landsins rista djúpt, sem og gildi þeirra. Frelsisyfirlýsingin og stjórnarskráin eru líka af flestum talin mjög merkileg plögg, hverra almennu gildi hafa staðist tímans tönn vel.

Bandarískum frímúrum er al-

mennt ætlaður stór hlutur í frelsisbaráttu landsins. Þar gleymist þó oft að hinum megin Atlantshafsins var líka að finna breska frímúrara í valdastöðum, og sagnaritarar hafa stundum gert því skóna að einmitt þess vegna hafi samskipti á milli þessara þá deilandi aðila verið friðsamlegri og virðingarfyllri en mögulega hefði annars geta verið. Það má vera enn ein samsæriskenningin, en á örliðið jákvæðari nótum.

Því má svo ekki gleyma í þessu samhengi, að barátta stofnenda Bandaríkjanna fyrir frelsi nýrrar þjóðar hafði sínar eigin fjölmörgu ástæður, hún var ekki háð því að að forkólfar hennar væru frímúrarar, en óneitanlega er skemmtilegt til þess að hugsa að mögulega hafi landsfeðurna dreynt um að koma að góðum gildum í stofnsamþykktir landsins sem þá dreyndi um að reisa, meðborgurum sínum til heilla.

Langt er um liðið síðan þennan styrk frímúrarara var að finna í stjórnkerfi Bandaríkjanna, og erfitt er að leiða að því líkur að pólitískra áhrifa Reglunnar gæti þar að einhverju marki í dag. Það er þó enn reynt af miklum krafti, og duglegustu samsæriskenningaforkólfarnir eru löngu búnir að gera Donald Trump að frímúrarara, án nokkurra haldbærra sannana.

Frímúrarar eitruðu fyrir Mozart, því hann afhjúpaði þá í Töfraflautunni!

Einn frægasti frímúrarari allra tíma er vafalaust Wolfgang Amadeus Mozart. Enn má finna fólk sem heldur því statt og stöðugt fram að fyrir honum hafi verið eittrað, vegna þess að hann hafi gegn eiði sínum ljóstrað upp leyndardómum Frímúrarareglunnar í óperu sinni, Töfraflautunni.

Fyrir utan takmarkaðar líkur á því að sanna megí hvað það var sem olli endanlega dauða frekar heilsulítils tónskáldsins, þá er þessi kenning mjög langsótt, og hverfur kannski í skuggann af kenningunni sem sett var fram í kvikmyndinni Amadeus, að keppinautur hans, Antonio Salieri, hafi af afbrýðisemi og í baráttunni um hylli austurríska keisarans eittrað fyrir honum.

Töfraflautan inniheldur vissulega gagnrýni á Keysaraynjuna Maríu Theresu og Vatíkanið vegna áróðurs þeirra gegn frímúrum (Klement XII páfi gaf út páfabréf gegn frí-

múrarastarfi árið 1738) en Mozart ljóstraði ekki neinu upp um störf frímúrara í verki sínu, fyrir utan að ýmis tónlistarleg blæbrigði vitna í stúku-starfið fyrir þá sem til þekkjja.

Allavega báru bræður ekki kaldari hug til hans en að þeir héldu sérstaka sorgarstúku honum til heiðurs við andlát hans árið 1791. Líkami hans sýndi á síðustu lífdögum engin merki um eitrun af völdum kvikasilfurs eða arseníks.

Frímúrarar eru hluti af stóru alþjóðlegu samsæri um heimsyfirráð!

New World Order. Illuminati. Elders of Zion. Bilderberg. Internetið er hreinlega stútfullt af kenningum um stóra hagsmunaelítu sem í gegnum ríkisstjórnir og stórfyrirtæki stjórna heiminum og fremja af illum ásetningi launráð í skugga leyndar.

Uppruna þessara vangaveltna má eflaust rekja til þess að á lista yfir þekktu frímúrarara er að finna marga forseta og valdamikla iðnjöfra. Nægir hér að nefna framangreinda 14 forseta Bandaríkjanna ásamt iðnjöfrum eins og Henry Ford og Leland Stanford, sem voru miklir áhrifamenn á tímum iðnyltingarinnar, sem breytti heiminum hratt og örugglega, við misgóðar undirtektir.

Það er vafalaust auðvelt að leggja saman tvo og tvo og fá út fimm hér og komast að þeirri niðurstöðu að það sem þessir áhrifamenn áttu sameiginlegt væri að þeir tilheyrðu hagsmunaklíku sem vilji nota áhrif sín og völd til þess að skara eld að eigin köku, á kostnað þegna sinna eða vinnuafis.

Þessar kenningar hafa síðan aldrei þagnað, og þótt þeim fylgi aldrei gáfulgur rökstuðningur, er ennþá af mörgum talið að á hærri stigum reglustarfs séu menn innvígðir í stóra samsærið um heimsyfirráð í nafni græðgi og valdafíknar. Á ferilskrá þessa samsæris fara hinar ýmsu stjórnarbyltingar og pólitísk umskipti, morð

Þessar sömu raddir heyrast jafnvel á Íslandi, og eru þá jafnan nefndir til sögunnar menn úr stjórnmálalífi og viðskiptaheiminum sem oft eru alls ekki frímúrarar.

Fyrir þá sem sinna frímúrarastarfi og skilja tilgang þess, eru þessar kenningar eins fráleitir og hægt er að ímynda sér, og auk þess er mjög erfitt

að sjá hvernig hagsmunum landsins okkar, hvað þá heimsins alls, gæti verið stýrt úr regluhúsum okkar um allt land og í Bríetartúninu. Væri það hægt, ættum við skilið einhvers konar stjórnunarverðlaun, það skilja allir sem hafa komið hið minnsta nálægt rekstri, jafnvel minnsta húsfélags.

Að deila sameiginlegum mannræktarmarkmiðum er nefnilega eitt. Að deila völdum í gegnum víðfeðman félagsskap yfir 5 milljóna meðlima eins og frímúraranna er allt annað.

Satanismi

Sú kenning að frímúrarar legðu stund á djöfladýrkun fékk byr undir báða vængi upp úr 1890 þegar franskur blaðamaður að nafni Gabriel Jogand-Pagès skrifaði greinar þar sem hann yfirgaf frímúrarastarf með miklu þjósti og þóttist snúa aftur til kirkjunnar, og skrifaði í kjölfarið undir dulnefni víðlesnar greinar um dýrkun á myrkrahöfðingjanum í frímúrarastarfinu.

Þar fór hann stórum í lýsingum á skipulögðum mannförnum, hofgyðjum og auðvitað dýrkun Baphomets, og hvernig fyrir mælum og skipunum væri dreift í gegnum Regluna og hlýtt blindandi af meðlimum hennar. Þetta gerðist í kjölfarið á skrifum Leó XIII undir heitinu Humanum Gengus, sem veittust mikið að frímúrarastarfinu.

Það er óþarfi að taka fram að þessi

skrif urðu vinsæl og gera enn þann dag í dag það að verkum að lesið er í tákna frímúrarastarfsins sem tignun myrkrahöfðingjans af þeim sem það kjósa.

Heimsatburðir sem frímúrarar eru oft tengdir við

Þeir eru margir merkisatburðirnir í mannkynssögunni sem frímúrarar eru sagðir hafa komið nálægt. Þar má nefna kenninguna um að fjöldamorðinginn Jack The Ripper hafi verið frímúrarari, og að aðrir frímúrarar víða í breska stjórnkerfinu hafi hjálpað að við að hylma yfir glæpi hans, sem annars áttu þessum kenningum samkvæmt að hafa verið ritúalfisk og skipulögð morð að forskrift frímúrarara.

Frímúrarar eiga samkvæmt internetinu einnig að hafa hylmt yfir rannsókn í kjölfar Titanic-slyssins, staðið fyrir fölsun Apollo-tunglendinganna, skipulagt árásirnar á tvíburaturnana sem hluta af eilífu stríði musterisriddara við múslima, og staðið á bak við morðin á Abraham Lincoln, John F. Kennedy, John Lennon og Díönu Bretaprinsessu.

Rökin á bak við þetta standast auðvitað enga gagnrýna skoðun, en það virðist ekki aftra þeim neitt er halda þessu fram.

Neikvæð tenging frímúrarastarfsins við stofnendur og upphafsmenn Ku

Kux Klan og sviksamlegt fall Ambrósíubankans á Ítalíu eru auðskiljanlegri. Í báðum tilfellum var þó um að ræða fyrrum frímúrarara sem í eigin nafni frömdu ódæðisverk sín, en á kostnað orðspors frímúrarara um allan heim, þar sem sannað var að þeir hefðu á einhverjum tímupunkti tekið þátt í frímúrarastarfi.

Þessi dæmi sýna svo ekki verður um villst að framganga frímúrarara fyrir utan vegg starfsins geta haft bæði jákvæð og mjög neikvæð áhrif á ímynd starfsins meðal þeirra sem utan þess standa, og það ætti að vera okkur öllum góð áminning.

Það má kannski segja sem svo að frímúrarastarfið sé á ákveðinn hátt minna spennandi valda- og klíkubrölt en sögusagnirnar sem fara af því gefa til kynna. En sé litið á listann um það sem okkur er talið til tekna og miska, er það sennilega bara hið besta mál!

Pétur S. Jónsson

ÚTFARARSTOFA ÍSLANDS

Auðbrekku 1, Kópavogi

SÍÐAN 1996

ALÚÐ • VIRÐING • TRAUST • REYNSLA

Kristín Ingólfssdóttir

Sverrir Einarsson

Margrét Ásta Guðjónsdóttir

Símar allan sólarhringinn: 581 3300 & 896 8242 • www.utforin.is

Komum heim til aðstandenda og ræðum skipulag útfarar ef óskað er.

ÚTFARARSTOFA HAFNARFJARÐAR

Flatahraun 5a • www.utfararstofa.is • Símar: 565 5892 & 896 8242

Ljós: Sigurður Júlíusson

Rannsóknarstúkan Snorri efndi til stúkufundar 8. mars 2017 þar sem flutt voru erindi um uppruna og inntak Háva- mála og tengsl efnisins við siðfræði frímúrara. Þar flutti Frímúrarakórinn m.a. Sviðu – Hávamál eftir br. Jónas Þóri. Á myndinni eru, auk kórsins og stjórnandans, br. Árni Gunnarsson, Stm. Snorra, br. Haukur Óskarsson, Vm. Snorra, og ræðumennirnir br. Kristinn Friðfinnsson og br. Símon Jón Jóhannsson.

Frímúrarakórinn fagnar 25 ára afmæli með hátíðartónleikum í mars 2018

Frímúrarakórinn fagnar 25 ára afmæli sínu á þessum starfsvetri. Haldnir verða hátíðartónleikar laugardaginn 24. mars 2018 í Regluheimilinu við Bríetartún og þar koma allir núlifandi stjórnendur kórsins við sögu og munu stjórna kórnum.

Kórinn var formlega stofnaður 31. janúar 1993. Svo skemmtilega vill til, að á sjálfan afmælisdaginn mun kórinn syngja í H&V stúkunnar Lilju.

Br. Jónas Þórir, söngstjóri Landsstúkunnar, hefur verið aðalstjórnandi kórsins frá hausti 2013. Aðstoðarstjórnandi er br. Friðrik S. Kristinsson.

Fyrsti stjórnandi kórsins var br. Jón Stefánsson, sem lést í fyrra. Aðrir fyrrverandi aðalstjórnendur kórsins munu stjórna einu lagi hver á hátíðartónleikunum. Þeir eru: Br. Garðar Cortes, br. Gylfi Gunnarsson, br. Helgi Bragason og br. Jón Kristinn Cortes.

Formaður Frímúrarakórsins er br. Stefán Andrússon. Fyrsti formaður kórsins var br. Gunnlaugur Snævarr, en aðrir fyrrverandi formenn eru br. Halldór S. Magnússon, br. Kristján Eysteinnsson, br. Sigmundur Örn Arngrímsson, br. Grímur Sigurðsson og br. Tómas Kaaber.

Meðal núverandi félaga kórsins

eru tólf bræður sem sungu með honum á fyrsta starfsárinu og hafa þeir flestir starfað óslitið í kórnum.

Í tilefni af afmælinu er unnið að því að safna efni um sögu kórsins svo og ljósmyndum og upptökum með söng hans. Stefnt er að því að veglegt afmælisblað með völdu efni úr þessu safni komi út í tengslum við hátíðartónleikana. Br. Stefán A. Halldórsson leiðir þessa vinnu og vill gjarnan fá að heyra um efni sem bræður kunna að eiga í fórum sínum.

Frímúrararsjóðurinn – mannúðar- og menningarsjóður Frímúrarareglunnar á Íslandi

Frímúrararsjóðurinn er ein af yngstu stofnunum Frímúrarareglunnar á Íslandi. Sjóðurinn er ætlaður til að styðja við brýn góðgerðarverkefni utan Reglunnar. Stjórn Frímúrararsjóðsins skipa: Allan V. Magnússon (R&K) formaður, Jón Birgir Jónsson (R&K) varaformaður og Guðmundur Kr. Tómasson (R&K). Ritari er Þorsteinn Eggertsson (R&K).

Stofnun Frímúrararsjóðsins má rekja til þess að Indriði Pálsson, Stórmeistari Reglunnar, var afar áhugasamur um að koma á fót slíkum styrktarsjóði og fyrir hans áhuga og frumkvæði varð Frímúrararsjóðurinn að veruleika. Skipulagsskrá sjóðsins var gefin út þann 31. október 1997, staðfest af Stórmeistararannum, Indriða Pálssyni.

Í byrjun hafði Frímúrararsjóðurinn tekjur sínar af gjöfum og frjálsum framlögum. Þegar fram í sótti og m.t.t. árangurs söfnunar var ákveðið að framlag bræðra til sjóðsins yrði hluti árstíllags bræðra. Strax í upphafi var þannig um búð að framlög til Frímúrararsjóðsins féllu undir þau ákvæði skattalaga sem heimila að framlög til góðgerðar- og menningarmála séu frádráttarbær frá tekju-skatti gefanda.

Reynsla og breyttir tímar urðu til þess að skipulagsskrá Frímúrararsjóðsins var endurskoðuð og þann 15. janúar 2008 gaf Stórmeistari Reglunnar út nýja skipulagsskrá. Var þá um leið skipuð sú stjórn sjóðsins, sem enn situr óbreytt.

Til hagsbóta fyrir bágstadda, þjáða eða sjúka

Verkefni Frímúrararsjóðsins eru fjölbreytileg. Í skipulagsskránni segir að tilgangur sjóðsins sé að styrkja stofnanir, félög og einstaklinga sem hafa skarað fram úr í mannúðar- eða menningarmálum á Íslandi, að veita styrki eða heiðursgjafir þeim stofnunum, félögum eða einstaklingum sem vinna afrek í vísindum eða fræðslu,

Ljós: Guðmundur Skúli Viðarsson

er stuðlað geta að hagsbótum fyrir bágstadda, þjáða eða sjúka. Þá skal sjóðurinn heiðra með fjárframlagi þær stofnanir, félög eða einstaklinga sem með störfum sínum skara fram úr í líknar- og menningarmálum þjóðarinnar.

Kveðið er á um að sjóðurinn taki að sér að kosta ákveðin, afmörkuð verkefni í líknar- eða mannúðarmálum, sem aðrir hafa ekki sérstaklega á verkefnaskrá sinni. Loks skal sjóðurinn styrkja önnur þau verkefni sem til heilla eða framfara horfa og aðstoða félög eða einstaklinga jafnt utan Frímúrarareglunnar sem innan eftir nánari tillögum stjórnar sjóðsins eða ákvörðun Stórmeistarans.

Frímúrararsjóðurinn hefur alls veitt styrki að fjárhæð 70 milljónir króna frá árinu 2001, þar af hefur tæplega helmingur farið til rannsóknaverkefna á sviði læknisfræðinnar, um fjórðungur til stuðnings þeim sem minna mega sín, um tíundi hluti til menningarmála og loks minni framlög til fjölmargra fleiri mála.

Fyrsti styrkurinn á 50 ára afmæli Reglunnar

Fyrsti styrkurinn var veittur á 50 ára afmælishátíð Frímúrarareglunnar á Íslandi í Borgarleikhúsinu haustið 2001. Þá var veittur styrkur að fjárhæð 15 milljónir króna til stuðnings rannsókna á einhverfu barna.

Helstu verkefni önnur, sem styrkt hafa verið, eru þróun mælitækis á þroska ungra barna, í samvinnu við Landlæknisembættið og heilsugæslustöðvar (með „mælitæki“ er átt við staðlaða aðferðafræði við greiningu þroskafrávika); þróun mats á þörfum eldra fólks, en það felur í sér að greina hvenær grípa þarf til félagslegra og/ eða læknisfræðilegra ráðstafana til hjálpar öldruðum og sjá til þess að viðeigandi ferli hefjist. Einnig hafa styrkir verið veittir til Hjálparstofnunar kirkjunnar innanlands, Hjálpræðishersins og Rauða kross Íslands, Neyðarlínunnar, Parkinson-samtakanna og MND-samtakanna. Styrkur var veittur til löggæsluverkefna með því að styðja við kaup á hundum til fíkniefnaleitar. Menningarstyrkir hafa meðal annars verið veittir Íslensku óperunni og til kaupa á pípuorgeli í Stykkishólmskirkju.

Styrkir Frímúrararsjóðsins hafa verið „eftir efnun og ástæðum“ og þótt ekki hafi verið um risavaxnar fjárhæðir að ræða hefur virkilega munað um þau framlög sem innt hafa verið af hendi. Til marks um það eru meðal annars þakkarbréf sem sjóðnum hafa borist og verður hér greint frá tveimur.

Evald Sæmundsen PhD, sviðsstjóri rannsókna á Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins sendi þann 24. júní 2013 greinargerð vegna styrks til

rannsóknna á faraldursfræði einhverfu hjá íslenskum börnum fæddum 1994-1998. Þar segir: „Nú er rannsókninni endanlega lokið og birtist hún í greinarformi í British Medical Journal Open 20. júní sl.“ Síðan segir Evald: „Með þessu bréfi vill undirritaður þakka Frímúrarareglunni á Íslandi að nýju fyrir þá framsýni og kjark að styrkja rannsóknir á einhverfu á Íslandi. Eins og segir í bók um einhverfu sem er í undirbúningi þar sem fjallað er um rannsóknir á einhverfu á Íslandi og þróun þeirra:

„Þetta starf naut framan af styrkja frá ýmsum smáum sjóðum, en á 50 ára afmæli Frímúrarareglunnar á Íslandi árið 2001 var veittur stór styrkur til rannsókna á einhverfu. Skipti það framlag gífurlega miklu máli fyrir

rannsóknir á einhverfu almennt, en ekki síður fyrir Greiningarstöð sem tengdist mörgum þeirra. Með þessu framlagi var auðveldara að byggja upp þekkingu á einhverfu á Íslandi sem aftur vísaði veginn við uppbyggingu þjónustu og frekari rannsóknir í samstarfi við innlenda og erlenda aðila.“

Hér er ekkert ofsagt um mikilvægi þessa framlags og með þessari ákvörðun Frímúrarara varð saga þessa félagsskapar samofin sögu rannsókna á einhverfu á Íslandi.“

Pálmi V. Jónsson, yfirlæknir á öldrunarlækningadeild Landspítalans og prófessor í öldrunarlækningum, þakkar styrk „... Frímúrarareglunnar til þátttöku í alþjóðlegu þróunarverkefni varðandi mat á þörfum eldra fólks

sem leitar á bráðamóttöku ...“ sem hafi skilað miklum árangri. Bréfi hans lýkur með þessum orðum: „Samantekið, þá varð styrkur Frímúrarareglunnar hvatinn að umbótaferli sem mun skila bættri þjónustu við eldra fólk til framtíðar og að mati undirritaðs er árangurinn að fremstu vonum.“

Af þessum dæmum má ljóst vera að með Frímúrararsjóðnum hefur nú þegar tekist í talsverðum mæli, þrátt fyrir stutta sögu hans, að uppfylla eina af skyldum vorum í samfélaginu. Framundan eru fleiri verkefni sem vonandi munar ekki síður um og verður nánar greint frá þeim síðar.

Allar krónutölur eru á verðlagi þess tíma er styrkir voru veittir.

Stefnumótun við aldarafmæli

Á árinu 2019 fagna íslenskir frímúrarar aldarafmæli formlegrar Reglustarfsemi hér á landi. Þáttur í þessu er umfangsmikil stefnumótunarvinna, söfnun upplýsinga, úrvinnsla og hópaumræður innan Frímúrarareglunnar á Íslandi. Stórmeistari Reglunnar ákvað með bréfi 30. janúar 2014 að setja verkefnið af stað og skipaði með erindisbréfi daginn eftir sérstaka Stefnumótunarnefnd til að leiða starfið. Á þessum grundvelli voru mótaðar 52 sérstakar tillögur til verkefna í stefnumótun Reglunnar til næstu framtíðar. Greinargerð um upplýsingaöflun skiptist í 45 efnisatriði.

Unnið var að þessum verkefnum allt árið 2014. Alls 283 bræður mynduðu 20 vinnuhópa, og nam þátttaka um 10% virkra bræðra í Frímúrarareglunni. Auk þessa var efnt til fjöldamargra viðtala við embættismenn í Reglunni. Ein viðmiðun í þessu starfi var að bræðurnir fengju tækifæri í hópunum til að velja sjálfir viðfangsefni og valkosti til umfjöllunar, svo og til að semja sjálfir tillögur til stefnumótunarvinnunnar. Við mótun tillagna skyldi vinna að neðan og upp.

Gert var ráð fyrir því að allt starfið og allar tillögur yrðu á grundvelli þeirra gilda, meginskipulags, markmiða og hugsjóna sem Frímúrarareglan byggist á. En tillögur hópanna snerta allar hliðar og svið Reglustarfsins og áhugamála og óska

Jón Sigurðsson DSM

Ljós: Bjarni Ómar

bræðranna. Meðal þeirra tillagna sem fram komu eru:

- Námskeið og þjálfun embættismanna, leiðbeiningar fyrir embættismenn, tilhögun fyrstu göngu, verkefni og starfshættir bræðranefnda, skyldur meðmælenda, húsnæðismál stúkna, sérstakir kynningarfundir bræðra með æðstu stjórn Reglunnar, fjárhags- og rekstrarmál Reglunnar, innheimtumál, bókhaldsmál, samskipti við fjölskyldur bræðranna, staða Frímúrarareglunnar í samfélaginu, málsvar og almannatengsl, Frímúrarareglan andspænis samfélagsbreytingum, trúnaður og trúnaðarmál, ranghugmyndir og viðbrögð við þeim, aðstaða aldraðra og hreyfi-

hamlaðra í Regluhúsum, fræðslustarfsemi stúknanna, upplýsingakerfi, söfnun upplýsinga og tölulegt mat, öryggismál Reglunnar og stúknanna, mannauður Reglunnar, sjálfbodastörf, tölvumál, túlkun gilda og markmiða í starfseminni, ýmis skipulagsatriði, framlög til líknarmála og samhjálpa, Frímúrarareglan og samfélag nútímans, og fleira.

Stórmeistari Reglunnar og Æðsta Ráð fengu allar tillögur vinnuhópanna til skoðunar og ákvarðana með skilaþréfi og skýrslu 8. desember 2014. Síðan voru þær ræddar áfram 2015 og ákveðið um frekari úrvinnslu. Tillögum var þá skipað saman í 30 verkefni. Ráð Reglunnar og Stólmeistarar tóku tillögurnar, hvert á sínu sviði, síðan til umfjöllunar í nokkrum áföngum og voru nýir vinnuhópar bræðra skipaðir til verka. Þessi úrvinnsla hélt áfram á árinu 2016.

Að loknu þessu mikla verki hafa tillögur gengið aftur til Stórmeistara Reglunnar og Æðsta Ráðs til lokaákvörðunar. Vorið 2017 var ellefu verkefnum lokið að fullu og ákveðið að ljúka öðrum níu fyrir árslok 2017, enn öðrum fimm fyrir vorið 2018, en loks skyldi Æðsta Ráð taka síðustu fimm verkefni til lokaákvörðunar. Þannig er stefnt að því að lokaáfangar úrvinnslu og ákvarðana verði á starfsárinu 2017-2018.

Jón Sigurðsson DSM

*Bakað úr
náttúrlegum hráefnum
síðan 1834*

Öll rúnstycki á

**80
kr. stk**

Fagmenska tryggir gæðin

ATH: nýtt heimilisfang

Klapparstig 3 - 101 Reykjavík - Sími 551 3083 - www.bernhoftsbakari.is

Ljós: Sigurður Júlíusson

Friðmar M. Friðmarsson.

Nýr Stólmeistari St. Andrésarstúkunnar Helgafells

Þann 11. október sl. var Friðmar M. Friðmarsson settur í embætti Stólmeistara St. Andr.st. Helgafells af SMR, Vali Valssyni

Friðmar fæddist í Reykjavík 7. nóvember 1953. Foreldrar hans voru Fanney Sigurðardóttir og Friðmar S. Markússon

Friðmar lauk sveinsprófi í rafvirkjun 1975 og síðar meistaraskóla til löggildingar rafverktaka. Hann rak ásamt öðrum fyrirtækið Rafstýringu í um 10 ár, en árið 1986 stofnaði hann fyrirtækið Hitatækni ehf. og starfar þar enn.

Friðmar gekk í St. Jóh.st. Eddu þann 4. febrúar 1986.

Hann starfaði sem V.Sm. Helgafells frá 1990 til 2000, sem Sm. frá árinu 2000-2005, og sem V.Sm. í Landsstúkunni frá 2005-2008. Frá árinu 2008 til 2017 gegndi hann embætti 1., 2. og 3. V.Stm. Helgafells.

Friðmar er kvæntur Ernu Valdimarsdóttur, leikskólaliða og deildarstjóra, og eiga þau tvö börn.

Friðmar á einnig tvö börn úr fyrra hjónabandi og eitt barnabarn.

60 ára afmæli Gimlis

Þann 4. nóvember sl. hélt St. Jóh. stúkan Gimli H&V fund í tilefni 60 ára afmælis stúkunnar, en hún var stofnuð þann 2. nóvember 1957, sú fimmta í röð Jóhannesarstúkna á Íslandi. Fundurinn var afar vel sóttur, og á honum fór Stm. stúkunnar, br. Hallmundur Hafberg, yfir sögu Gimlis frá stofnun til dagsins í dag, og veitti fjór-

um bræðrum heiðursmerki stúkunnar fyrir vel unnin störf í þágu stúkunnar og Reglunnar allrar. Mikið af falletgrí tónlist prýddi fundinn, en Frímúrarakórinn kom þar fram ásamt einsöngvaranum Guðbirni Guðbjörnssyni, undir dyggri stjórn söngstjóra stúkunnar, Friðriks Vignis Stefánssonar.

Ljós: Jón Svavarsson

Bjarni Kjartansson, Guðmundur Ingi Sigurðsson, Steingrímur V. Björgvínsson, Hallmundur Hafberg og Þórhallur Birgir Jósefsson fagna tímamótunum.

Ljós: Jón Svavarsson

Þeir Björn Kristmundsson og Helgi Victorsson létu sig ekki vanta á afmælisfundinn.

Tímadjásn
Gallery Gull

Gull 19.900 kr
Silfur 7.900 kr

33.500 kr

23.500 kr

Handsmíði - Íslensk hönnun
Tímadjásn / Grímsbær Bústaðavegi / 553 9260

**Minningarkort
bræðranefndar
fást á www.frmr.is**

SVAFAR & HERMANN

Kvedja
útfararstofa

Virðing,
reynsla
& þjónusta

Allan
sólarhringinn

571 8222

Svafar:

820 3939

Hermann:

820 3938

Ingibjörg:

820 3937

WWW.KVEDJA.IS

SOL GRYNN

Hell, ristuoð hafragrjón

SÓLSKIN BEINT
Í HJARTASTAÐ

GLASSLINE

Unidrain® er þekkt um heim allan fyrir gólfniðurföll sem hafa breytt hugmyndum okkar hvar og hvernig niðurföllum er komið fyrir. Uppsetning á GlassLine (sambyggt niðurfall og sturtuhlið) frá unidrain® byggir á sömu grundvallarhugmyndum og er örugg lausn með sérstaklega fallegum frágangi.

Tengi Kópavogi • Akureyri

Opíó virka daga frá 8-18 laugardaga frá 10-15
www.tengi.is • tengi@tengi.is

„Sparnaður
hættir aldrei að
vera mikilvægur.“

360°

Sparnaður er ómissandi þáttur í að hrinda draumum í framkvæmd. 360° ráðgjöf er þjónusta þar sem farið er yfir fjármálin þín frá öllum hliðum, stöðuna í dag og framtíðarmarkmið.

Kynntu þér 360° ráðgjöf
á landsbankinn.is/360.

Landsbankinn

landsbankinn.is

410 4000

Henrietta Guðrún Gísladóttir
Viðskiptavinur Landsbankans

EIRVÍK FLYTUR HEIMILISTÆKI INN EFTIR ÞÍNUM SÉRÓSKUM

Endurskapaðu hlýtt og notarlegt andrúmsloft fyrir tíma. Heimilistækin frá Smeg eru miðpunktur athyglinnar hvar sem þau standa.

Viðamiklar upplýsingar á nýjum innri vef Frímúrarareglunnar

Valur Valsson, Stórmeistari Frímúrarareglunnar á Íslandi, opnaði innra vef Reglunnar 16. nóvember sl. Við það tækifæri lýsti hann ánægju sinni með virkni og framsetningu gagna sem er að finna á innri vefnum. Þarna væri að finna viðamiklar upplýsingar um bræður sem ekki hefði verið hægt að nálgast með auðveldum hætti til þessa. Þessi hluti vefsins væri því verulega góð viðbót við endurbættan ytri vef sem opnaður var í upphafi árs 2017.

Á þessum læsta hluta vefsins er m.a. að finna viðamiklar upplýsingar um viðkomandi bróður sem birtast þegar hann hefur skráð sig inn. Þá er að finna upplýsingar um aðra bræður sem hægt er að nálgast á ýmsa vegu. Bæði með því að

Ljós: Guðmundur Skúli Viðarsson

Valur Valsson SMR

smella á nöfn bræðra eða nota kraftmikla leitarvél þar sem hægt er að velja um ýmsa mismunandi möguleika við leit. Aðgangur að félagatali er einnig mjög þægilegur ásamt upplýsingum um stig bræðra. Á vefnum verður einnig að finna fréttir og fróðleik sem einungis innskráðir bræður hafa aðgang að.

Vonast er til að sem flestir bræður nýti sér innri vefinn og þau viðamiklu gögn sem þar er að finna. Gangi allt að óskum gæti vefur Reglunnar orðið ein helsta upplýsingalind sem frímúrarabræður gætu haft aðgang að. Og svo er ánægjulegt að geta þess að vefurinn var opnaður á degi íslenskrar tungu og fánadaginn ber einnig upp á sama dag.

Niels Treschow nýr Stólmeistari í norsku rannsóknastúkunni

Þann 9. september sl. var nýr Stólmeistari settur í embætti í rannsóknastúkunni Niels Treschow, sem starfar innan Norsku Frímúrarareglunnar. Bróðir Leif Endre Grutle X° var skipaður í embættið af Stórmeistara Norsku Frímúrarareglunnar, br. Tore Evensen. Til fundarins voru boðnir núverandi Stólmeistarar rannsóknastúkna í Svíþjóð, Danmörku og á Íslandi en þessar fjórar stúkur standa saman að útgáfu bókarinnar Acta Masonica Scandinavica.

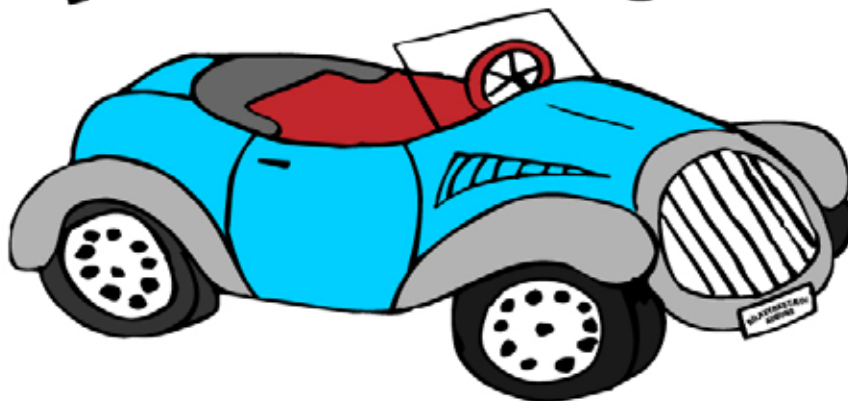
Á myndinni eru frá vinstri: Sune Lindh, Stólmeistari sænsku rannsóknastúkunnar Carl Friedrich Ekleff, fráfarandi Stólmeistari norsku rannsóknastúkunnar br. Kjell Juveth Lenngren, Stórmeistari Norsku Frímúrarareglunnar, br. Tore Evensen, nýskipaður Stólmeistari norsku rannsóknastúkunnar, br. Leif Endre Grutle og br. Árni Gunnarsson, Stólmeistari rannsóknastúkunnar Snorra.

TOYOTA ÞJÓNUSTA

ALLAR ALMENNAR BÍLAVIÐGERÐIR

BIFREIÐAVERKSTÆÐI KÓPAVOGS

Smiðjuvegur 2, 200 Kópavogur
www.bifreidaverkstaedi.is

S:587 1350

Grand
HÓTEL
REYKJAVÍK

Grand Hótel Reykjavík, stærsta funda- og ráðstefnuhótel Íslands

Grand Hótel Reykjavík hýsir fjölda viðburða, meðal annars ráðstefnur og sýningar, fyrirtækjaviðburði, stóra sem smáa fundi, verðlaunaafhendingar, fyrirlestra og fleira.

Salirnir henta einnig vel fyrir brúðkaup, samsæti, ættarmót, erfidrykkjur, móttökur eða aðrar veislur. Öll aðstaða og þjónusta er fyrsta flokks.

Grand Hótel Reykjavík er staðsett í rólegu umhverfi rétt við Laugardalinn.

Hafðu samband og við aðstoðum þig við að gera þinn viðburð, eins og þú vilt hafa hann.

Rannsóknarindi á vegum Snorra

Rannsóknastúkan Snorri var stofnuð 10. apríl 2010. Á starfstíma sínum hefur stúkan gefið út alls 22 erindi um fjölbreytt efni sem allt tengist hinni Konunglegu íþrótt okkar frímúrara.

Mikið áhersla hefur verið lögð á sögu Frímúrarareglunnar á Íslandi og hefur br. Jón Birgir Jónsson R&K flutt alls 6 rannsóknarerindi um upphaf og árin fram til 1951. Erindi br.

Jóns eru ómetanlegur fjársjóður fyrir þá bræður sem kynna vilja sér sögu Reglunnar okkar.

Auk áherslunnar á söguna hefur stúkan verið vettvangur fyrir bræður sem kynnt hafa sér siðabálka hinna ýmsu stiga Reglunnar og flutt um það erindi á fundum stúkunnar. Slíkir fundir eru aðeins opnir þeim bræðrum sem hlotið hafa viðkomandi stig eða hærra í Reglunni.

Stofnendur og helstu frumkvöðlar frímúrarastarfs á Íslandi hafa einnig fengið umfjöllun, þó henni sé hvergi nærri lokið. Mikilvægt er að saga þessara bræðra sé skráð og framlagi þeirra til Reglunnar haldið til haga.

Talsverð vinna felst í því að setja saman rannsóknarerindi fyrir Snorra og þarf stúkan að skipuleggja starf sitt vel fram í tímann. Stúkan stendur í þakkarskuld við þá bræður sem lagt hafa á sig þessa vinnu, en veit um leið að ánægja fylgir starfinu sem krefst þess að kafað sé í viðkomandi efni og leitað gagna.

Við hvetjum alla bræður sem hafa til þess tíma og áhuga að gefa sig fram við embættismenn stúkunnar, hafi þeir tiltekið efni sem þeir myndu vilja skoða betur og ætti erindi við bræðurna.

Á þeim lista sem hér að neðan er birtur má sjá yfirlit yfir öll útgefin er-

Rannsóknarerindi sem flutt hafa verið á fundum rannsóknastúkunnar Snorra

Erindi	Höfundur	Stig	Flutt
Upphaf og þróun frímúrarastarfs í Danmörku og fyrstu skref frímúrarastarfs á Íslandi	Jón Birgir Jónsson R&K	I°	23.10.2010
Reglan og kristin trú	Úlfar Guðmundsson R&K	I°	29.1.2011
Táknmál frímúrarafæðanna	Jóhann Heiðar Jóhannsson X°	I°	9.4.2011
Jónsmessuhátið frímúrara á Hornbjargi 1902	Þórir Stephensen R&K	I°	15.10.2011
Stigbundið efni	Árni Leósson X°	III°	19.11.2011
Carl XIII	Jón Sigurðsson R&K	I°	28.1.2012
Frímúrarastarf á Íslandi á stríðstíma 1940-1945	Jón Birgir Jónsson R&K	I°	14.4.2012
Sjálfstæðisbarátta íslenskra frímúrara	Jón Birgir Jónsson R&K	I°	13.10.2012
Í leit að fögru mannlífi – Dygðir og skyldur frímúrara í sögulegu samhengi	Árni Gunnarsson X°	I°	26.1.2013
Kirkja hinnar helgu grafar	Jón Sigurðsson R&K	I°	13.4.2013
Fyrstu ár frímúrarastarfs á Íslandi	Jón Birgir Jónsson R&K	I°	12.10.2013
Stigbundið efni	Stefán Arngrímsson VIII°	VIII°	11.1.2014
Íslensk frímúraratónlist	Smári Ólason X°	I°	5.4.2014
Frímúrarastarf á Íslandi 1919-1940	Jón Birgir Jónsson R&K	I°	25.10.2014
Jóhannes Kjarval og Frímúrarareglan	Stefán Einar Stefánsson VII°	I°	24.1.2015
Bróðir Wolfgang og tónlist hans fyrir Frímúrararegluna	Smári Ólason X°	I°	21.3.2015
Fyrstu ár frímúrarastarfs á Ísafirði	Jón Birgir Jónsson R&K	I°	19.9.2015
Ordo ab Chao	Árni Leósson X°	VI°	11.1.2016
Ludvig Emil Kaaber, frumkvöðull, athafnamaður og frímúrari	Sverrir Örn Kaaber X°	I°	8.3.2016
Vilhjálmur Þór, utanríkisráðherra, bankastjóri og forstjóri	Jón Sigurðsson R&K	I°	25.10.2016
Stigbundið efni	Bergur Jónsson X°	IV/V°	16.1.2017
Hávamál frá sjónarhóli frímúrara	Símon Jón Jóhannsson VIII°	III°	8.3.2017
Upphaf og þróun táknatafna frímúrara	Steinarr Kr. Ómarsson VIII°	III°	18.10.2017
Stigbundið efni	Guðmundur Kr. Tómasson R&K	VIII°	16.1.2018
Musteri Salomons og Frímúrarareglan	Stefán Einar Stefánsson VII°	I°	12.3.2018

indi á vegum stúkunnar, hver flutti efnið og hvenær. Þar að auki má sjá það efni sem flutt verður í stúkunni á yfirstandandi starfsári. Þessi erindi má nálgast á bókasöfnum Reglunnar.

Í samstarfi við rannsóknastúkurnar í Noregi, Svíþjóð og Danmörku er gefin út árbókin Acta Masonica Scandinavica. Þar eru birt erindi frá öllum stúkunum og hefur Snorri birt þar eitt erindi á ári. Bókinni er dreift til félaga í stúkunni og er hún innifalin í árgjaldi stúkunnar.

Stúkan hefur staðið fyrir fræðslu- og skemmtiferðum á erlendri grundu. Kristnar slóðir í Suður-Frakklandi voru heimsóttar árið 2014, farið var á heimaslóðir br. Mozarts í Vínarborg sl. haust og enn er verið að skipuleggja nýja ferð á nýjar slóðir.

Nú eru 260 bræður skráðir í stúkuuna, en hún er öllum bræðrum opin sem hlotið hafa 3° eða hærra í Reglunni.

*Arni Gunnarsson,
Stólmeistari Snorra*

SAGE

DRAUMASTÖNGIN

SAGE ER VINSÆLSTA FLUGUSTÖNGIN
ÞAÐ ER EKKI TILVILJUN

VEIÐIHORNID

Síðumúla 8 • Reykjavík • S: 568 8410 • veidihornid.is

Fagmennska í fyrirrúmi

**Góð
þjónusta
í 60 ár**

Háaleitisbraut 58-60 + Sími 553 1380
www.bjorg.is

Tið andlát ástvinar

Nærgætni, hlýja og virðing

Ísleifur Jónsson **Steinunn Magnúsdóttir**
Útfarastjóri Útfararþjónusta
Farsími 821 5353 Farsími 861 3441

ÚTFARARSTOFA
ÚTR
REYKJAVÍKUR

Álfheimum 35, 104 Reykjavík
Sími 553 5353 og 821 5353
www.usr.is
isleifur@usr.is
Þjónusta allan sólarhringinn

Ljósmyndasafn Reglunnar

Uppsetning nýs orgels í hátíðarsal 1995

Í september 1995 var unnið að uppsetningu orgels í hátíðarsal Regluheimilisins en Valur Valsson hafði samið um smíði þess við Björgvin Tómasson, orgelsmið hjá Orgelsmiðjunni fyrr um árið. Um er að ræða orgel af gerðinni Opus en Björgvin handsmíðaði það af miklu listfengi á vinnustofu sinni á Blikastöðum í Mosfellsbæ. Þetta var hans tólfta orgel í röð sérsníðaðra orgela. Á ljósmyndinni sem Jón Svavarsson tók við uppsetningu þess í september 1995 í Regluheimilinu má sjá frá vinstri Sigurð Ársælfsson, Björgvin Tómasson orgelsmið, Karl Tómasson, Jón Hall Jónsson og Einar Guðmundsson rafvirkja. Orgelið var síðan vígt þann 5. nóvember 1995 og þjónar vel sínu hlutverki í hátíðarsal Regluheimilisins.

In memoriam

Látnir bræður

27. október 2016 – 2. nóvember 2017

Árni Á. Blöndal, Mælifell X

F. 31.05.1929. D. 22.09.2017

Ásbjörn Guðmundsson, Sindri X

F. 01.06.1929. D. 21.08.2017

Björgvin Jóhann Jóhannsson, Gimli II

F. 02.06.1929. D. 26.06.2017

Björn Ólafsson, Hamar III

F. 03.06.1929. D. 10.10.2017

Bruno Hjaltested, Gimli X

F. 04.06.1929. D. 06.04.2017

Carl Möller, Glitnir IX

F. 05.06.1929. D. 09.07.2017

Eiður Svanberg Guðnason, Glitnir X

F. 07.11.1939. D. 30.01.2017

Einar Þorvarðarson, Edda X

F. 06.09.1928. D. 20.09.2017

Einar Friðrik Kristinsson, Njörður X

F. 21.08.1941. D. 21.09.2017

Eiríkur P. Sveinsson, Rún R&K

F. 12.11.1934. D. 09.10.2017

Eyþór Grétar Birgisson, Edda VI

F. 17.03.1961. D. 16.10.2017

Guðbrandur Árnason, Gimli X

F. 22.05.1938. D. 13.12.2016

Guðjón Lárusson, Fjölnir X

F. 01.07.1928. D. 11.11.2016

Guðmundur Guðmundsson, Akur IX

F. 17.02.1935. D. 11.02.2017

Guðmundur Ingimundarson, Glitnir IX

F. 20.11.1943. D. 15.11.2016

Guðmundur Jónasson, Rún IX

F. 10.02.1918. D. 04.11.2016

Guðmundur Óskarsson, Hamar X

F. 08.03.1932. D. 09.03.2017

Guðmundur V. Sigurjónsson, Edda X

F. 20.08.1930. D. 30.10.2016

Guðni B. Friðriksson, Akur IX

F. 08.04.1930. D. 01.09.2017

Guðni Hannesson, Gimli X

F. 04.04.1925. D. 30.12.2016

Guðsteinn Elfar Helgason, Hamar VIII

F. 08.02.1948. D. 17.12.2016

Hafsteinn Þorbergsson, Rún IX

F. 18.11.1934. D. 06.03.2017

Halldór Árnason, Rún VIII

F. 19.08.1932. D. 15.06.2017

Hallgrímur Viðar Árnason, Akur X

F. 07.10.1936. D. 09.06.2017

Hallvarður Einvarðsson, Mímir X

F. 02.12.1931. D. 08.12.2016

Helgi Jónas Ólafsson, Edda X

F. 29.04.1930. D. 07.11.2016

Herbert H. Ágústsson, Glitnir VII

F. 08.08.1926. D. 20.06.2017

Hermann E. Þórðarson, Hamar IV-V

F. 26.03.1931. D. 23.03.2017

Hreiðar Örn Gestsson, Edda IX

F. 14.05.1963. D. 06.04.2017

Jan Anton Junker Nielsen, Hamar X

F. 06.04.1946. D. 11.11.2016

Jóhann Svavarsson, Mælifell III

F. 04.03.1946. D. 02.06.2017

Jón Hallur Ingólfsson, Mælifell IX

F. 10.11.1957. D. 12.10.2017

Jón Vignir Karlsson, Hamar X

F. 29.09.1946. D. 17.04.2017

Jón Hilmar Runólfsson, Edda IX

F. 13.10.1933. D. 19.08.2017

Jón Páll Þorbergsson, Gimli VII

F. 22.09.1948. D. 29.03.2017

Karl Óskar Alfreðsson, Akur VII

F. 13.07.1953. D. 16.06.2017

Kristinn Þ. Ingólfsson, Mímir III

F. 31.08.1923. D. 26.09.2017

Kristján Erlendur Haraldsson, Glitnir VIII

F. 12.05.1936. D. 05.09.2017

Lýður Björnsson, Edda X

F. 17.11.1922. D. 09.01.2017

Magnús Sigurðsson, Röðull X

F. 28.09.1925. D. 11.04.2017

Magnús Yngvi Vigfússon, Edda X

F. 12.07.1929. D. 20.07.2017

Óskar Guðmundsson, Edda X

F. 01.12.1925. D. 02.02.2017

Ríkarður Mátsson, Mælifell X

F. 29.01.1943. D. 03.04.2017

Sigmundur Grétar Magnússon, Edda X

F. 22.12.1927. D. 27.03.2017

Sigurður H. Oddsson, Hamar X

F. 11.07.1941. D. 04.05.2017

Sigurður Pálsson, Edda X

F. 01.09.1922. D. 19.01.2017

Sigurjón R. Þorvaldsson, Rún IX

F. 26.07.1943. D. 23.12.2016

Stefán Bjarnason, Akur VIII

F. 18.01.1917. D. 11.10.2017

Sveinn M. Friðvinsson, Mælifell X

F. 19.09.1938. D. 25.06.2017

Sverrir Hallgrímsson, Njörður X

F. 13.09.1934. D. 18.08.2017

Sæmundur Reynir Jónsson, Edda X

F. 07.06.1935. D. 10.03.2017

Úlfar Björnsson, Mímir VI

F. 07.03.1938. D. 01.09.2017

Þorbergur B. Guðmundsson, Gimli IX

F. 22.05.1935. D. 14.12.2016

Þorsteinn Hermannsson, Gimli X

F. 29.01.1952. D. 21.07.2017

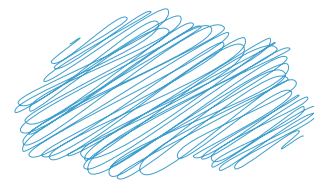
Ævar Pálmi Eyjólfsson, Röðull IX

F. 21.08.1946. D. 27.09.2017

 <p>A Faktoring Rekstrarfjármögnun fyrir fyrirtæki</p>	 <p>Otto B. Arnar ehf. www.oba.is</p>	 <p>481 3131 Vestmannaeyjum STOFNAD 1971</p>
<p>REGALO</p>	<p>Fiskimið ehf. Strandgötu 39, Eskifirði</p>	 <p>THG ARKITEKTAR</p>
 <p>Stjornublastur ehf. Fjarðargötu 1, Seyðisfirði Sími 472 1300</p>	 <p>austfjarðaleid.is</p>	<p>BDO</p>
 <p>www.bolholt.com</p>	 <p>www.eskja.is</p>	 <p>www.alnabaer.is</p>
<p>sbk Hópfærðir • Keflavík Coaches www.sbk.is</p>	 <p>Alhúðu raflagnir • heimilistækni Sportvörur • Gjöfuvörur • Skólavörur Hlíðarvíni 2 • 250 Gardi Sími 422 7103 • GSM 892 8812 • hliduvorur.rph@centrum.is</p>	 <p>SÍMI 421 4546 FRAMNESVEGUR VÁLUSNESVEGUR 10 REYKJANESBÆR</p>
 <p>Hraun 3 730 Reyðarfjörður Sími 414 9400 launafll.is</p>	<p>BLUE LAGOON ICELAND</p>	 <p>BÍLAMÁLUN & RÉTTINGAR Sími 421 2999 • www.nysprautun.is</p>
<p>KORTA VISA MasterCard</p>	 <p>www.kjarnafaedi.is</p>	 <p>www.banar.is</p>
<p>Ekran www.ekran.is</p>	 <p>HS ORKA HF www.hsorka.is</p>	<p>mbl.is</p>

ORMSSON

overcast **software**

Útfararstofa
Georgs

Búhamri 76, Vestmannaeyjum

Olivita - Öflug náttúruleg vörn gegn bólgum
Upplýsingar og pantanir: www.olivita.is

**Bílaverkstæði
Muggs**

Strandvegi 65, Vestmannaeyjum
Sími 481 2513

BETRI BÍLAR ehf.
BÍLAVERKSTÆÐI

ÞJÓNUSTA FYRIR
VOLKSWAGEN • SKODA • MITSUBISHI

 <p>www.hjonsson.is</p>	 <p>www.quorum.is</p>	 <p>www.pacta.is</p>
 <p>lakehotel.is</p>		
 <p>www.iec.is</p>		 <p>Sími 557 5100 / Fax 557 5010 Bildshöfða 16 / 110 Reykjavík lashusid@lashusid.is</p>
 <p>www.lyra.is</p>	 <p>www.marport.com</p>	 <p>www.mularadio.is</p>
	 <p>www.andresond.is</p>	
		
		
		

Minjasafn Reglunnar

Ljós: Guðmundur Skúli Víðarsson

„ ... og nú kemur þú fullur heim!“

Á lítt áberandi stað á Minjasafni Reglunnar hangir merkur gripur. Það er lítill skjöldur steypur í brons. Hann hangir á suðurvegg safnsins, hægra megin við dyrnar þegar gengið er inn þannig að hann hverfur á bak við hurðina þegar opnað er. Þessi litli skjöldur er hlaðinn frímúraratáknum og mörg þeirra sjáum við á hverjum 1° fundi sem við sækjum. Þó er sitt-hvað sem er ekki jafn kunnuglegt og kann það að stafa af því að skjöldurinn er frá fyrri tíð og margt breyttist í tímans rás.

Í safnskrá br. Sveins Kaaber er skjöldurinn merktur nr. 465 og um hann er (stafrétt) þessi lífliga frásögn br. Sveins:

„Þessi brons-skjöldur á suðurveggnum er frá Mark Degree frá Skotlandi. Og hér stendur HTWSSTK [aftast er S sem vantar hér í texta Kaabers, en sést vel á myndinni] og það mun vera útlagt „Hiram the Widow's son, sent to King Salomon.

Og í miðjunni er gamaldags táknatafla með súlum tveim, hornmáti og hringfara, þar og sól og tungli, bíkúpa og bíbla og stigi sem liggur upp á við með sjö þrepum. Þar eru sverð og fleiri einkenni. Ég spurði vin minn, bróður Menny hvort ég gæti ekki fengið Mark Degree úr því ég var staddur í Skotlandi „nei, nei það er ekki hægt sagði hann. „það fá aðeins þeir sem eru meðlimir hér hjá okkur“ Jæja þá varð að hafa það svo, ég veit ekkert nánar um það en ég held það tilheyri Mark Degree. En Menny gaf mér skjöldinn. Svo er til önnur skýring á sem Helgi Briem gaf mér. Og hún er svona „King Salomon had the wisdom to say sweet things“ Einu sinni var Salomon konungur að koma heim til sín og þá mætti hann drottningunni. Og konungurinn segir við drottninguna sína „mikið ertu yndisleg, þú ert sætari en þegar þú varst sextán ára og þú giftist mér“. „Þetta var erfiður dagur“ sagði drottningin

„Fyrst datt Zorro Babel litli niður tröppurnar og meiddi sig, steikin brann við og nú kemur þú fullur heim“.

Br. Sveinn Kaaber gerir enga grein fyrir hvað „Mark Degree“ er, enda nokkurt flækjustig á því að skýra það mál. Með (mjög) mikilli einföldun mætti e.t.v. segja að „Mark Degree“ sé formóðir breskra frímúrarareglna, heimildir eru um einhvers konar „Mark Degree“ reglu í Skotlandi frá 1599. Sú regla þróaðist og breiddist út ásamt fleiri reglum, sem á 19. öld voru að nokkru leyti sameinaðar undir „Royal Arch“ en til hliðar við hana lifði áfram – og lifir enn – systurreglan „Mark Degree“.

Heimild: „The History of Mark Degree“ á vefnum www.freemasons-india.blogspot.is/2010/09/history-of-mark-degree.html

Þórhallur Jósefsson

Afmæli

Guðni Jónsson, fv. Stm. St. Jóh.st. Fjölnis varð 75 ára á síðasta degi ágústmánaðar. 31. ágúst, eða á afmælisdaginn sjálfan, heimsótti Kristinn Guðmundsson, St. Sm. Guðna og afhenti honum blómvönd frá Reglunni og bræðrunum og færði honum hlýjustu afmælisóskir. Myndin var tekin við það tækifæri. Guðna og fjölskyldu hans eru færðar hamingjuóskir með áfangann.

Jón H. Bergs, fv. YAR, varð níræður 14. september sl. Kristinn Guðmundsson, St.Sm. fór á afmælisdaginn fyrir hönd Vals Valssonar, SMR, til Jóns og afhenti honum blómvönd og kveðjur frá honum, Reglunni og bræðrunum. Jóni og fjölskyldu eru færðar hamingjuóskir með áfangann.

Þorsteinn Sv. Stefánsson, fv. IVR, varð áttæður í sumarlok, þann 22. ágúst sl. Þorsteinn tók á móti ættingjum og vinum á Korpúlfsstöðum við þau tímamót og þar færði Allan V. Magnússon, HSM, honum kærar kveðjur frá Reglunni og öllum bræðrum. Þessi mynd var tekin á afmælisdaginn þar sem Þorsteinn fagnar áfanganum ásamt tveimur af barnabörnum sínum. Þorsteini og fjölskyldu hans eru færðar hamingjuóskir með áfangann.

Kristján S. Sigmundsson, FHR, fagnaði 60 ára afmæli sínu þann 9. júní sl. Á þeim tímamótum var honum afhentur blómvöndur frá SMR Vali Valssyni, og Reglunni. Á myndinni eru Kristján og eiginkona hans, Guðrún H. Guðlaugsdóttir. Kristjáni og fjölskyldu hans eru færðar hamingjuóskir með áfangann.

Már Sveinbjörnsson, Stm. St. Andr.st. Huginn, varð 70 ára þann 27. október sl. Kristinn Guðmundsson, St.Sm. heimsótti Má á afmælisdaginn og afhenti, fyrir hönd Vals Valssonar, SMR, blómvönd frá Reglunni og flutti honum árnaðaróskir bræðrana. Á myndinni er Már og eiginkona hans, Guðrún Halldórsdóttir. Má og fjölskyldu hans eru færðar hamingjuóskir með áfangann.

ALLT HEFST MED

NESCAFÉ

Bráðir.is

Vefverslun með vörur fyrir bræður